

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio I. De Libertate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

facere, quod aliunde supponit jam factum. At in 2da argumentatione potentia dissentendi in Petro præcedit scientiam mediam reflexam; quia præcedit decretum prædefinitivum; hoc enim dari non potest, nisi Petrus consentiat, qui tamen potens est dissentire: adeoque habet potentiam suo modo antecedentem impediendi hoc decretum; quo impedito impediretur scientia illa reflexa; quia impediretur conditionatum stante conditione.

Hoc tamen concedendum Patri Martinez, quod Petrus non possit collationem auxilii, nudè sumptam, impedire, vel etiam acquirere; quia, stante quacunque scientia media directâ, potest illud DEUS conferre, vel negare (at hæc collatio, nudè sumpta, non est connexa cum actu) potest tamen facere Petrus, ut ex suppositione, quod DEUS velit auxilium dare, det potius per decretum prædefinitivum, quam permissivum, vel econtra, Insuper DEUS ipse per suam voluntatem, qua voluit hominem liberum, facit, ut, si auxilium dare velit, non possit illud dare per decretum simul connexum cum uno libertatis extremo, & inimpedibile.

DISPUTATIO IV.

De Voluntate DEI.

516. **T**Res potissimum quæstiones complectitur hæc disputatio; sed quarum quælibet in suas quæstionculas subdividi posset. Ima agit de Libertate DEI, præsertim in actu 2do, adeoque de complementis, & distinctionibus actuum contingentium DEI. 2da de Providentia DEI in genere, & actibus eam constituentibus: itémque effectibus in omnes creaturas inde profluentibus. 3tia de Providentia DEI in specie, scilicet prædestinatione, ac reprobatione: qua occasione agendum de Decretis prædefinitivis, aut permissivis: itémque de antecedentia, vel consequentia meritum ad prædestinationem, vel peccatorum ad reprobationem. Materia ampla est, & apud plures adimplet grandes tomos: nos eam, quantum fieri poterit, succinctius trademus.

QUÆSTIO I.

De Libertate DEI.

ARTICULUS I.

Exponitur difficultas circa Libertatem DEI.

517. **S**uppono 1mo, in DEO dari Voluntatem; hæc enim definitur à Philosopho. 1. Rhetor. 10. appetitus boni cum ratione, qualis utique datur in DEO, tum respectu sui, tum respectu creaturarum: non tamen est potentia physica; sed tantum metaphysica, vel logica volendi: quæ probari debent proportionaliter, sicut probatum est à num. 278. dari in DEO scientiam, intellectum &c. Accedit, quod Scripturæ, & PP. passim DEO attribuant voluntatem, tum per modum actus

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. 1.

primi, tum etiam actus 2di, seu volitionem, amorem, odium &c. Distinguuntur etiam in DEO voluntas signi, & voluntas beneplaciti, de qua distinctione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 11.

Objectum autem materiale voluntatis Divinæ, & quidem primum, ac necessarium, est ipse DEUS à se necessario amatus: 2darium autem, & liberum sunt creaturæ, quas DEUS, saltem efficaciter, non debet amare (quidquid sit de inefficaci complacentia, de qua vide Arriagam de DEO disp. 24. sect. 6. an autem eam num. 44. rite probet, ipse tecum statues) nec enim voluntas infinita necessario rapitur ad amandas efficaciter creaturas limitatæ perfectionis. Objectum autem formale, non physicè, sed intentionaliter motivum, iterum primum est DEUS: 2darium etiam aliquando creaturæ, quas DEUS, licet amet propter se, tanquam finem ultimum, tamen etiam amat propter ipsam earum bonitatem, tanquam finem non ultimum: quæ iterum proportionaliter accipienda sunt, sicut dicta num. 301. & sequentibus de objecto cognitionis Divinæ.

Suppono 2do, DEUM esse liberum, tum ex dictis num. 130. tum quia Scripturæ passim DEO tribuunt libertatem, & electionem. Sic psal. 93. v. 1. DEUS ultionum libere egit. 1. Reg. 16. v. 8. Nec hunc elegit Dominus &c. & consentiunt unanimiter Patres apud Ruiz, & Petavium. Suppono 3tio, DEUM esse simplicissimum omnis compositionis expertem ex n. 131. adeoque nullam ei volitionem posse uniri (nam sic daretur compositio) sed vel debere esse identificatam, vel non posse ei inesse, sicut tamen nobis insunt actus vitales per unionem. Quod idem etiam infertur ex immutabilitate DEI, quam probavimus num. 132. quia esse subiectum receptivum alicujus actus vitalis, per unionem intrinseci, esset mutari; hac enim de causa creaturæ mutantur.

518. Ex his jam oritur difficultas gravissima, cui nullus Theologus hucusque plenè satisfacere potuit: Arriaga autem de ejus solutione prorsus desperavit; unde imprudenter à me expectaretur aliquid, cui intellectus omnino acquiesceret. Scilicet difficultas est maxima, combinare simplicitatem DEI cum libertate, seu ens absolute necessarium cum decretis, seu volitionibus contingentibus, aut defectibilibus. Et eadem est ratio de actibus scientiæ mediæ, vel visionis creaturarum absolute existentium, etiam defectibilibus, ut facile patet consideranti.

In hoc tamen Theologi communissimè conveniunt, quod volitiones liberæ DEI, vel scientiæ contingentes, non sint realiter adæquatè distinctæ à DEO; cum enim sint actus vitales DEI, adeoque ipsius vita in actu 2do, debent saltem inadæquatè esse intrinseci, adeoque identificati; cum uniri non possint, uti diximus num. 517. & confirmant SS. PP. ex quibus Augustinus tract. 99. in Joannem paulò ante medium scribit. Et ideo non est ista substantia humana verissimè simplex, cui non hoc est esse, quod nòsse; potest enim esse, nec nòsse: at illa Divina non potest; quia id, quod habet, est: ac per hoc non sic habet scientiam, ut aliud illi sit scientia, qua scit, aliud essentia, qua est, sed utrumque unum est. Accedit, quod DEI

P

VO

volitio, & scientia debeat dari ab æterno; nihil autem à DEO distinctum ab æterno detur, ut habetur ex primis statim S. Scripturæ verbis: *In principio creavit DEUS cælum, & terram*: quæ ab omnibus ita exponuntur, ut nihil creatum detur ab æterno: item ex Concilio Rhemenſi contra Gilbertum Porretanum præſente Eugenio III. ubi dicitur: *Credimus, ſolum DEUM, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum æternum eſſe, nec aliquas omnino res, ſive relationes, ſive ſingularitates, vel unitates dicantur, & huiusmodi alia à DEO eſſe, quæ ſint ab æterno, & non ſint DEUS.*

Arriaga quidem videtur velle, iſta eſſe tantum verba S. Bernardi: at quamvis Otto Friſingenſis id aliquo modo videatur aſſerere, aliter tamen habet Goſſridus in vita S. Bernardi, de quo videri poteſt Severinus Binius *tom. 3. Conciliorum part. 2da. in editione Colonienſi fol. 1334.* Eſt inſuper hæc receptiſſima Theologorum doctrina, ſolo fortè excepto Cajetano, quem tamen alii aliter explicant. Quæſtio igitur tantum eſſe poteſt, an volitiones Divinæ contingentes (& idem eſt de intellectionibus) ſint adæquatè intrinſecæ DEO, adeoque adæquatè identificatæ: an verò tantum inadæquatè, ita, ut præter eſſentiam Divinam involvant pro conſtitutivo aliquid aliud, quod communiter vocatur complementum extrinſecum.

§ 19. Ribadeneira (teſte Gormaz *de DEO n. 787.*) reſert *diſp. 15. de voluntate DEI.* quindecim diverſas ſententias, Izquierdo *tract. 10. de DEO diſp. 31. quæſt. 4. num. 82.* ad quinque claſſes reducit omnes hæc de re diverſas opiniones. Gormaz adhuc preſſius *diſp. 14. ſect. 1.* ad quatuor claſſes reducit omnes hæc de re diverſas opiniones. Prima eſt dicentium, volitionem DEI eſſe ens accidentale, creatum, DEO adjectivè unitum, quo Divina voluntas denominetur contingenter volens, ſicut Perſona Verbi denominatur adjectivè unita humanitati Chriſti per unionem hypotaſticam. Sed, cum nihil creatum poſſit eſſe ab æterno *ex num. 518.* DEUS autem ſit ſciens, & volens ab æterno, non autem unitus ab æterno humanitati, hæc ſententia, vel ex hoc ſolo, non poteſt ſuſſistere.

Altera eſt quorundam, adſtruentium entia diminuta, ſeu purè denominativa, quæ neque ſint ſimpliciter identificata cum DEO, neque ſimpliciter diſtincta, quamvis ſint ante operationem intellectus diſtincta diſtinctione diminuta, uti etiam identificata identitate diminuta. Sed iſtæ entitates diminutæ, mediæ inter realiter tales, & præciſè in conceptu tales, nec ſimpliciter identificatæ, nec ſimpliciter diſtinctæ, in noſtris ſcholis dudum exulare juſſæ ſunt, utpote imperceptibiles. 2dò. Vel talis entitas eſt ſimpliciter DEUS, vel non eſt DEUS: ſi eſt DEUS, tunc non eſt opus dicere ens diminutum, ſed erit realiter ens perfectiſſimum, quamvis denominativè, vel terminativè contingens, de qua ſententia poſtea: ſi non eſt DEUS, debet admitti, quòd aliqua creatura ſit ab æterno; qua ratione hæc ſententia coincidit cum prima, modò impugnata. Confirm. Hæc entitas, vel habitudo, non eſt ſimpliciter identificata cum DEO: ergo non eſt vera hæc propoſitio: *Hæc entitas eſt DEUS*: adeoque vera eſt ejus contradicторia: *Hæc entitas non eſt DEUS*: ſed quidquid aliquid eſt per

ſtatim, & non eſt DEUS, eſt creatura: ergo hæc entitas eſſet creatura ab æterno. Rurſus, vel talis entitas poteſt deficere: & actus contingens DEI etiam poterit deficere; quòd tamen iſti Authores videntur nolle: vel non poteſt deficere: & actus DEI contingentes confundentur cum neceſſariis.

§ 20. Itaque controverſia maximè ſolet eſſe circa reliquas duas opiniones, quarum una actum contingentem DEI vult inadæquatè tantum identificatum DEO, ita, ut præter eſſentiam DEI involvat adhuc creatum complementum: e. g. decretum liberum creandi mundum præter eſſentiam, aut voluntatem Divinam neceſſariam involvit adhuc aliquid aliud creatum: in quo tamen aſſignando Authores iſti variant, dum alii ipſum mundum, alii actionem productivam mundi, alii aliquam aliam entitatem modalem adſtruunt. In hoc tamen ſatis communiter conveniunt, quòd iſtud complementum aſſerant, non eſſe neque partialiter formam, vel quaſi formam volendi, ſed tantum eſſe applicationem formæ ad denominandum hoc potiùs, quàm aliud objectum volitum: formam autem adæquatam dicunt eſſe volitionem DEI neceſſariam.

Ultima verò, ſeu quarta opinio, aſſerit, quòd volitiones DEI liberæ ſint adæquatè identificatæ cum DEO, ita tamen, ut, licèt DEUS neceſſarius ſit, volitiones tamen illæ deficere poſſent, non quidem conſequenter, ſeu ex ſuppoſitione, quòd jam exiſtant: ſed antecedenter in primo ſigno libertatis Divinæ in actu æmo: & quidem in hoc ſigno tantum deficere poſſent terminativè, non verò eſſentialiter, hoc eſt, ſecundum aliquam terminationem, formalitatem, virtualitatem, habitudinem, reſpectum (quæ hic ſunt ſynonyma) non verò ſecundum eſſentiam: eo ferè modo, quo Filiatio Divina eſt realiter identificata cum natura Divina, ita tamen, ut, licèt natura Divina non ſit producta, tamen Filiatio ſit producta: & hinc juxta hanc ſententiam admittitur in libertate Divina myſterium ſimile myſterio SS. Trinitatis. Utrique difficultates ſunt maximæ. Quia tamen aliquid dicendum eſt, ſit

ARTICULUS II.

Quid in hac quæſtione dicendum videatur.

§ 21. Videtur interim, donec clarior lux caliginem iſtam diſcutiat, dicendum, actus contingentes DEI eſſe adæquatè identificados cum DEO. ita Aldrete *tom. 2do diſp. 9. ſect. 4. n. 1.* & Authores plurimi citati ab Izquierdo *tract. 10. de DEO diſp. 31. quæſt. 4. num. 95.* quibus ipſe accedit, & poſtea acceſſere adhuc alii multi, ut Gonetius, Eſparza, Antonius Perez, Comptonus, Haunoldus, Illſung, Ulloa, Viva, Gormaz, & apud hunc adhuc alii necdum ab Izquierdo allati: & poſſent addi adhuc inſignes Recentiores in hac noſtra, & Dilingana Academia hanc ſententiam amplexi: quamvis non negem, etiam oppoſitam magna authoritate firmari. Videtur tamen ſententia noſtra conformior Angelico; nam *quæſt. 6. de verit. quæ eſt*

de prædestinatione art. 3. ad 9. admittit, missionem Personæ Divinæ, eoquod involvat aliquem effectum temporalem, licet involvat etiam aliquid æternum, tamen etiam ipsam esse temporalem: attamen vult, prædestinationem DEI esse æternam, & hinc dat disparitatem his verbis: *Sed prædestinatio non importat productionem alicujus effectus temporalis secundum suum nomen, sed tantummodo ordinem ad aliquid temporale, sicut voluntas, potentia, & hujusmodi*: ergo decretum prædestinativum non completur per extrinsecam productionem rei temporalis. Rursus *quest. 23. de veritate. art. 4. ad 2. de Divinæ voluntatis respectu ad creatura sic ait: Dicendum, quod illa habitudo importata est necessaria, & æterna ex suppositione, non autem absolute, & non solum secundum quod terminatur ad volitum, prout est exemplariter in ratione volendi, sed prout est temporaliter in propria natura*: ergo respectus iste ad temporale, in propria natura acceptum, est jam ab æterno, licet non absolute necessarius, sed liberè, & ex suppositione, quod DEUS velit: atqui creatum complementum non est ab æterno: ergo in hoc non stat ille respectus.

Idem *quest. eadem de veritate & eodem articulo ad 15. tum de eadem voluntate Divina ait: Voluntas ad volitum habet duplicem respectum. Primum quidem habet ad ipsum, in quantum est volitum, 2. tum verò habet ad idem, in quantum est producendum in actum per voluntatem*: & hic quidem respectus præsupponit primum. Primum enim intelligimus, voluntatem velle aliquid, deinde ex hoc ipso, quod vult illud, intelligimus, quod producat ipsum in rerum natura, si voluntas sit efficax: ergo respectus DEI producentis, seu actio, quæ esset complementum creatum, est posterior respectu DEI volentis, adeoque non sunt idem, sed totum velle præsupponitur ad producere, consequenter volitio non constituitur per productionem, & multò minùs per terminum productum. Rursus *1. part. quest. 23. art. 2. in corpore ait: Prædestinatio non est aliquid in prædestinatis, sed in prædestinante tantum*. Item *quest. 34. art. 3. ad 2. tum ait: Quædam nomina important relationem DEI ad creaturam, quæ consequitur actionem DEI in exteriorem effectum transeuntem, sicut creare, & gubernare: & talia dicuntur de DEO ex tempore. Quædam verò relatio est, quæ consequitur actionem non transeuntem in exteriorem effectum, sed manentem in agente, ut scire, & velle: & talia non dicuntur de DEO ex tempore*: quibus verbis docet, scientiam, & volitionem DEI non constitui ex actionibus ad extra transeuntibus, seu ad extra productivis creaturarum: sed ex actionibus metaphysicis ad intra. Item *1. ma parte quest. 20. art. 3. ad 3. ubi facit discrimen inter amare, & velle, sic ait: Intelligere, & velle significant solum actus, non autem in sua significatione involvunt aliqua objecta, ex quorum diversitate possit dici DEUS magis, vel minùs scire, aut velle, sicut circa amorem dictum est*: ergo actus intellectus, aut voluntatis Divinæ non consistuntur ex objectis, quæ DEUS scit, & vult: & affectus ille, quo DEUS unum præ alio amat, est totus DEO intrinsecus. Plures alios textus breviter gratiâ omitto.

522. Ut tamen ritè percipiatur conclusio nostra, sciendum, juxta nos actus DEI contingentes, sive voluntatis, sive intellectus, realiter adæquatè esse DEO identificados, sine ulla distinctione reali inter essentiam DEI, & illos actus, ita tamen, ut antecederet potuissent dicti actus deficere, sive non esse, non quidem quoad essentiam, sed tantum quoad terminationem, vel, ut infra milles distinguemus, non essentialiter, sed tantum terminativè. Quare concipi debet in signo libertatis Divinæ in actu 1. mo essentia Divina indifferens indifferentiâ liberâ ad identificandam sibi, aut terminationem volitionis, aut terminationem nolitionis e. g. mundi, ferè sicut nostra voluntas in signo libertatis in actu 1. mo est indifferens ad uniendam sibi volitionem, aut nolitionem objecti. Ex quo sequitur, quod in illo signo priori nec una, nec altera terminatio, concipiatur DEO identificata, adeoque utraque adhuc antecederet defectibilis. Pariter in illo priori signo neutra concipitur ut Divina; quia neutra concipitur ut identificata, vel metaphysicè connexa cum essentia Divina.

In posteriori verò signo, seu libertatis Divinæ in actu 2. do, DEUS sibi identificat pro lubitu suo ex his terminationibus unam, e. g. terminationem volitionis præ nolitione: qua ratione redditur volitio mundi Divina, & consequenter indefectibilis; quia, quod DEUS vult, immutabiliter vult. Hinc actus DEI contingentes, etsi sint antecederet, seu in primo signo libertatis, aut quasi in actu 1. mo, defectibiles, non sunt defectibiles consequenter, seu in signo posteriori, aut ex suppositione, quod semel existant. Proportionaliter discurrendum est de actibus conringentibus DEO non liberis, e. g. scientiâ mediâ; nam in signo libertatis creatæ in actu 1. mo, quando voluntas creata adhuc concipitur indifferens ad faciendum e. g. peccatum sub conditione, essentia Divina etiam concipi debet ut indifferens ad hanc, vel oppositam scientiam: at in signo posteriori, in quo peccatum est determinatè futurum, DEUS sibi identificat, non pro lubitu, sed ex necessitate suæ omniscientiæ infallibilis, hujus potius, quàm oppositæ scientiæ terminationem.

523. Quod si contingentiam, vel defectibilitatem sumamus rigorosius, ut accipitur communius, (quia communius dicitur de creaturis) si, inquam, sumamus pro corruptibilitate, pro qua accipit S. Thomas 2. contra Gentil. cap. 25. arg. 3. actus isti DEI nullo modo sunt defectibiles; quia nullatenus sunt corruptibiles; corruptio enim significat, rem prius existere, & rursus destrui, quod in hos actus non cadit. Imò, si etiam defectibilitatem sumamus minùs rigorosè pro eo, quod tantum antecederet ad existentiam possit non esse quoad essentiam, tamen actus Divini, quos DEUS habet, non sunt dicendi simpliciter defectibiles; quia non sunt antecederet defectibiles quoad suam essentiam, sed tantum quoad terminationem: quæ est tantum defectibilitas secundum quid; nam ex communis acceptione simpliciter defectibile dicitur id tantum, cujus etiam essentia, & existentia potest deficere: atqui essentia horum actuum, quæ

est ipsissima essentia Divina, non est defectibilis.

Non tamen ex hoc velis inferre, quod Filius Divinus non sit simpliciter, sed tantum secundum quid productus; quia essentia eius non est producta; nam non est paritas ab una denominatione ad alteram, ut patet in millenis exemplis: & debent denominationes explicari juxta communem acceptionem Authorum, præsertim SS. PP. juxta quam illud dicitur productum, cujus hypostasis, vel Persona producit. Quod autem hinc sequatur, aliquid realiter identificatum cum necessario, seu indefectibili, esse terminativè contingens, & defectibile, est quidem mysterium superans caput nostrum: sed hoc mysterium non gratis admittitur.

§24. Nam in primis per complementa extrinseca non videtur, posse explicari libertas Divina, nisi admittendo aliqua, quæ partim ipsi adversarii alibi, saltem in Philosophia, negant, partim SS. PP. planè non videntur admittere, partim etiam, quæ alias difficultates gravissimas inferunt, ut colligere licebit ex probationibus nostræ sententiæ. 2dò. Omnes Theologi agnoscunt mysterium ingens in eo, quod DEUS sit simul perfectissimè liber, ac perfectissimè simplex: quare, ut ait Elparza *quæst. 21. art. 2. in solut. objection.* intellectus instructus fide circa unum mysterium, debet sequi ductum fidei circa alterum: & sic nos mysterium libertatis explicamus ad modum mysterii SS. Trinitatis; ut enim in isto identificatur realiter Filius productus cum natura Divina non producta, ita in altero identificatur terminatio contingens cum natura, seu essentia non contingente: & sicut ex eo, quod DEUS cum necessitate unitatis sit fecundus ad intra, unitas naturæ identificatur cum multiplicitate Personarum: ita ex eo, quod DEUS cum necessitate simplicitatis sit liber, identificatur necessitas, vel indefectibilitas naturæ cum contingentia, vel defectibilitate terminationis. Et hinc etiam Angelicus *1. part. quæst. 25. art. 1. ad 3.* videtur dicere, quod operatio DEI (quod intelligendum est de interna, & contingente) se habeat ad potentiam (scilicet intellectum, & voluntatem) sicut Persona ad naturam, 3tò. Debet admitti in DEO plus quam unum mysterium; nam datur mysterium Dualitatis, seu Spiratoris activi, quod prædicatum identificatur realiter Patri, & Filio, realiter inter se distinctis. Nec dubito, dari adhuc plura, quam ista, quæ patefient in cœlis. Sed & SS. PP. non sunt valde difficiles in admittendo aliquo mysterio in DEO: & saltem mihi videtur, quod longè citius admisissent mysterium aliquod ineffabile, quam ea, quæ adversarii dicunt. Interim tamen hoc etiam verum est, quod de hac quæstione apud PP. altum silentium.

§25. Sicut autem suprà num. §22. diximus, quod in signo libertatis Divinæ in actu primo nulla terminatio concipiatur identificata, ita etiam dicendum, quod tunc nulla concipiatur distincta; quia, cum illud signum sit signum indifferentiæ Divinæ, neque concipitur ulla terminatio identificata, neque ulla distincta, sed indifferens, ut identificetur, vel distinguatur: neque ulla concipitur strictè jam negabilis, aut affirmabilis: sicut etiam in creatis in signo primo, seu actu imò ad volendum, vel nolendum, ne-

que concipitur volitio, neque negatio ejus: sed præscinditur ab utraque. Equidem in creatis, quidquid est distinguibile, est etiam distinctum; at non ita in Divinis, sed tantum illud est distinctum, quod non est identificabile: siue sine quo DEUS non tantum in aliquo signo rationis concipi potest; sed sine quo actu aliquando existit. Et hinc defacto volitio mundi est distincta à DEO; quia non est amplius identificabilis, non, quod natura Divina ex se sola antecederet exclusisset ejus identitatem, sed quod consequenter ad identificatam volitionem non amplius possit identificari. Et hinc Haunoldus ait, naturam Divinam non per se ipsam, sed per volitionem esse formaliter separatam à volitione, Quare nunquam DEUS identificat sibi aliquid antecederet distinctum.

Neque etiam DEUS potuisset nolle per volitionem distinctam; quia in signo priori nondum concipi potest volitio distincta, sed primum in 2do, in quo data fuit volitio, quæ posita DEUS non potuit amplius nolle. Si autem in hoc signo DEUS noluisse, exclusa eodem modo, & consequenter impossibilis reddita fuisset volitio. Nolitio autem mundi, si fuisset DEO identificata, non habuisset aliam essentiam, & existentiam, quam modò habeat volitio, scilicet essentiam Divinam: sicut tres Personæ habent eandem. Non autem inferas: ergo actu datur nolitio; ad hanc enim illationem non sufficit, dari essentiam, & existentiam nolitionis; sed debet dari etiam terminatio: sicut ad hoc, ut Filius Divinus sit Pater, non sufficit, ut essentia Filii sit Pater; sed deberet etiam Filiatio esse Paternitas. Neque enim in Divinis essentia, & existentia communicant omnia sua, aut recipit omnia prædicata identificabilium.

§26. Addendum hinc aliquid circa sententiam Cajetani, cui consentire quibusdam nefas videtur. Hic Author commentans in *1. part. quæst. 19. art. 2do.* paucis verbis, sine probatione, & objectione, docet, quod volitio contingens DEI sit perfectio voluntaria, & libera, quod prædicatum voluntariæ, ac liberæ, ait esse conditionem diminuentem: unde, licet DEO potuerit deesse hæc perfectio, non tamen, ait, potuisse ei deesse perfectionem, scilicet simpliciter talem. Dein super art. 3. vocat hanc perfectionem non intensivam, sed extensivam. Hanc sententiam, teste Haunoldo *lib. 1. tractatu 1. num. 324.* quidam exponunt, quasi voluerit Cajetanus, volitionem DEI esse DEO superadditam realiter, saltem modaliter. Alii putant, eum voluisse, quod talis perfectio sit simpliciter etiam quoad essentiam, & existentiam defectibilis. In utroque sensu rejicitur à nobis. Alii aliter eum explicant, & ab omni censura vindicant, de quo non debemus multum esse solliciti. Vide Izquierdo *tract. 20. disp. 31. num. 107.* Hic etiam adverto, quod per Congregationem IX. Generalem nostram in nostris scholis prohibitum sit doceri, *actum liberum DEI dicere aliquam rationem positivam DEO intrinsicam, & in existendo contingentem.* Hæc autem propositio debet intelligi, ut habet Gormaz *num. 831.* de ratione, vel prædicato simpliciter quoad existentiam contingentem, non autem tantum quoad terminationem &c. nam hoc secundo modo contingentem de-

sendunt plurimi ex nostris etiam Romæ in facie Generalis, & nuperrimè Ulloa. Quare etiam nobis non erit prohibitum, cum plurimis nostris sentire. His præmissis.

ARTICULUS III.

Probatur nostra conclusio.

527. **P**robatur autem sic. Volitio libera DEI (& proportionaliter est eadem ratio de aliis actibus contingentibus) non potest compleri per aliquid complementum extrinsecum: ergo debet esse adæquatè intrinseca: sed neque potest stare in solis prædicatis sub omni ratione necessariis: ergo debet stare in prædicato secundum quid, seu terminativè defectibili. Prima consequentia post rejectas *num. 519.* duas priores sententias non indiget alia probatione: subsumptum autem probatur ex eo, quod prædicata necessaria sint prorsus indifferentia ad volendum, vel nolendum contingenter, adeoque ipsa sola non possint DEUM potius denominare volentem, quam nolentem. Nec dicas, prædicata necessaria posse hanc denominationem tribuere propter eminentem suam æquivalentiam; quia non minus æquivalent nolitioni, quam volitioni: unde, nisi aliud accedat, est inintelligibile, quomodo determinatè hanc præ opposita denominationem tribuant. Dein denominatio DEI volentis e. g. hunc mundum, potuisset deficere, sicut defacto non datur denominatio nolentis: atqui nihil ex prædicatis necessariis potest deficere: ergo. Dices, potuisse deficere connotationem ad objectum. Sed hæc connotatio, vel est aliquid extra prædicata necessaria, vel nihil: si prius: deferis sententiam tuam: si 2dum: etiam hæc non potest deficere; quia non deficiunt prædicata necessaria.

Si dicas, esse aliquid virtualiter distinctum, non autem realiter, facile convenimus; quia etiam nos non dicimus, terminationem esse realiter distinctam: sed ad summum dicimus, esse virtualiter distinctam ex suppositione, quod existat, quamvis antecederet potuisset à parte rei deficere. vide Gormaz de DEO à *num. 801.* Nec dici potest, superaddi debere tantum respectum, seu relationem rationis; vel enim intelligitur tantum cognitio aliqua, quæ DEUM cognoscit liberè volentem: vel fundamentum ejus cognitionis. Primum est falsum; quia DEUS volens præsupponitur ad nostram cognitionem, imò datur, etsi nemo cognoscat. Si 2dum dicitur; explicandum est, in quo consistat illud fundamentum. Ultima consequentia etiam legitime sequitur: restat probandum 1mum antecedens, in quo tota stat difficultas.

528. Prob. igitur primum ant. Volitio libera DEI (idem est de scientia contingente) datur ab æterno adæquatè per statum: ergo non completur per aliquid extrinsecum. consequentia patet ex *num. 518.* ant. prob. DEUS ab æterno est adæquatè liberè volens per statum: ergo volitio libera debet adæquatè dari ab æterno. conf. iterum non potest negari. ant. prob. ex communi sensu, quem omnes habent de

DEO antecederet ad hanc controversiam: & hinc omnes apprehendunt magnum mysterium in libertate Divina, conjuncta cum simplicitate. Et quæso quis non præoccupatus opinione contraria sibi imaginaretur, quod denominatio DEI volentis, e. g. existere hunc annum 30. non magis detur per statum, quam ipse annus; nec aliter possit dici DEUS volens, quam annus 30. existens, adeoque una, & altera denominatio sit tantum successiva, & neutra simultanea, neutra existat adæquatè per statum, sed tantum utraque denominativè, sicut existit veritas propositionum de futuris contingentibus.

Certè omnes apprehendimus concretum liberè volentis, & scientis, tanquam concretum adæquatè vitale, physicè inexistens voluntati, vel intellectui: & nemo sibi persuadet, quod ipsum objectum, e. g. truncus, vel saxum, possit esse pars hujus concreti; aut quod denominatio DEI necessariò volentis, & liberè volentis, differat tantum ratione objecti, & quidem necdum existentis, & fortè nunquam exituri.

Conf. 1. Wicleffus, & alii hæretici, aut ethnici, non negarunt DEO scientiam necessariam: neque negarunt rem, vel actionem productivam suo tempore exituram; non enim, ut ait Arriaga, fuere tam stupidi, ut de hac re dubitarent: & tamen negarunt DEO præscientiam futurorum, atque ut eam negantes sunt damnati: ergo scientia contingens est aliquid aliud, quam tantum scientia necessaria, & objectum extrinsecum; nisi velimus dicere, illos hæreticos quidem rem admisisse, nomen autem negasse, adeoque Concilia, & Patres tantum de nomine cum illis certasse.

529. Confir. 2. ex Izquierdo. Quamvis ratione complementi extrinseci fortè DEUS posset aliquo modo denominari liber ab æterno, sicut de facto Antichristus potest denominari aliquo modo liber in ordine ad peccatum, scilicet per alienationem: tamen DEUS non potest denominari ab æterno exercens libertatem; quia exercere libertatem planè significat actuale exercitium, quod, cum ab æterno in hac sententia non detur, non potest ab æterno DEUS dici exercere libertatem: atqui debet ab æterno dici exercens libertatem, ut videntur omnes SS. PP. & Theologi cum communi omnium sensu unanimiter dicere, & ipsi adversarii in explicandis aliis quæstionibus: ergo.

Confirm. 3. Exercitium libertatis Divinæ præsupponitur ad exercitium omnipotentia Divinæ, seu est causa illius: sed hoc in ista sententia non esset verum: ergo. min. puto admitti ab adversariis; quia sive per actionem, sive per effectum productum compleatur volitio libera, utrumque est exercitium omnipotentia Divinæ, & nihil potest ad se præsupponi. maj. saltem in aliis materiis ab ipsis adversariis videtur supponi: item clarè traditur à S. Thoma cit. *num. 521.* insuper à Scripturis, & Patribus adstruitur, ut multis allatis textibus probat Izquierdo *tract. 10. de DEO disp. 31. quæst. 4. num. 195.* Sic *Psalm. 134. vers. 6. Omnia quæcunque voluit, Dominus fecit. Psalm. 17. v. 20. Salvum me fecit, quoniam voluit me. Ecclesiastici 39. v. 8. Si enim Dominus magnus voluerit, spiritu intelligentia replebit illum.*

illum. Certè, ut notat Izquierdo, SS. PP. hos textus ita exponunt, ut non causa formalis, sed moralis, aut efficiens, seu saltem efficientem applicans, aut expediens, significetur: sanè ita exponunt, ut prorsus videantur dicere, voluntatem DEI completam præsupponi ad effectum extrinsecum. Accedit, quod aliàs sensus esset hic: *Omnia, quaecunque DEUS fecit, ea fecit. Salvum me fecit, quoniam salvum me fecit. Si Dominus magnus posuerit actionem repletivam spiritus intelligentiæ, tunc replebit illum spiritu intelligentiæ: quæ videntur omnino inconvenientia.*

§30. Confirm. 4. Si DEUS potest denominari ab æterno volens absolute, etiamsi complementum absolute ab æterno non existat, sed tantum per alienationem; tunc etiam, & magis poterit denominari volens conditionate, seu habens decretum subjective absolute, & objective conditionatum, etiamsi complementum tantum existat per alienationem: sed hoc, saltem in nostrorum principis, non videtur admittendum: ergo. maj. videtur ab adversariis admitti, imò cum aliqua talia decreta in Scripturis legantur expressa, ut illud, de quo n. 387. cui adjungi potest illud *Psalm. 131. v. 11. Juravit Dominus David veritatem. . . si custodierint filii tui Testamentum meum. . . Et filii eorum sedebunt super sedem tuam*: hæc, inquam, decreta videntur ipsi explicare debere per essentiam Divinam, & per statum conditionatum objecti, tanquam complementum.

Prob. jam min. Inprimis, ut observat Izquierdo *tract. 10. disp. 31. num. 181. Et num. 258.* dantur hac ratione infinita decreta subjective absolute, & objective conditionata, quot scilicet dantur scientiæ mediæ; quia sicut scientia mediæ actu existens ab æterno, & DEUM denominans actu scientem, juxta adversarios nihil dicit, nisi intellectum Divinum necessarium, & statum conditionatum objecti, ita etiam decretum subjective absolute, & objective conditionatum, nihil aliud dicit, quam voluntatem Divinam, vel simplicem complacentiam necessariam (si hæc datur) & statum conditionatum objecti &c. tot autem decreta de rebus omnibus, in quavis providentia conditionate futuris, nostri saltem communius, negant. Accedit aliquid aliud adhuc difficilius: scilicet, non videtur posse explicari libertas DEI circa hæc decreta; nam nec voluntas, nec ipse status conditionatus objecti DEO est liber, quandocunque agitur de actibus liberis creaturæ, sicut scilicet objectum scientiæ mediæ: ergo talia decreta non magis essent libera DEO, quam scientia mediæ directæ de nostris actibus, quæ nobis, non autem DEO libera est: hoc autem dici non potest: ergo.

§31. Confir. 5. ex P. Francisco Rhem in *Theibus anno 1678. Dilingæ editis.* In sententia adversariorum difficillimè, aut omnino non potest assignari discrimen aliquod à parte rei inter scientiam mediæ, & scientiam visionis: & consequenter neque inter unum decretum subjective, & objective absolute: & alterum subjective absolute, objective tamen conditionatum; nam sunt eadem prorsus constitutiva, scilicet voluntas DEI necessaria, & objectum, seu actio: atqui objectum, vel actio conditionate existens, & absolute existens sunt realiter idem, ut pro-

batum num. 435. Si respondeant, etiam nos admittere num. 422. quod objectum scientiæ visionis, & objectum scientiæ mediæ, non sint idem: replico distinguendo illatum: non sunt idem adæquatè, omitt. inadæquatè, neg. nam omne, quod est objectum scientiæ visionis, est etiam objectum scientiæ mediæ: sed non vicissim; quia scientia visionis videt actum absolute futurum determinatè in specie physice infima, imò in individuo: scientia verò mediæ non videt eum determinatè, aut solum, sed indeterminatè, disjunctivè, seu cum pluribus aliis ejusdem speciei.

Verum per hoc adversarii non evitant vim istius argumenti; nam etsi actus scientiæ mediæ tendens in plura objecta, juxta ipsos dici possit habere tot complementa, quot habet objecta, tamen nihilominus semper manet verum, quod, quando datur scientia mediæ, detur etiam complementum scientiæ visionis, & consequenter detur etiam ista scientia, quod admitti non potest. prob. illat. inter plures illos actus indeterminatè acceptos, qui sunt objectum scientiæ mediæ, est etiam ille determinatè acceptus, qui est objectum scientiæ visionis: cumque hic non debeat existere per statum ad hoc, ut compleat scientiam visionis: per alienationem autem jam detur, nihil deest ad scientiam visionis, seu, ut DEUS actu denominetur sciens scientiæ visionis. Minus adhuc hæc exceptio adversariorum valet in ordine ad decreta DEI, quæ tendunt determinatè ad individuum, quod decernunt, & ad quod determinant: adeoque decretum conditionatum, & absolute habent idem objectum, consequenter etiam idem complementum. Interim tamen istæ scientiæ, atque decreta, sunt, saltem antecederent, realiter separabilia, & potest una sine altera, ac unum decretum sine altero dari, ut negari non potest (& ex hac separabilitate putant adversarii, sententiam nostram efficacissimè impugnari) unde concedere nequeunt, quod sint realiter identificate: quin si identificata forent, sequeretur, DEUM habere innumera decreta omnino absolute contingentia circa res nunquam exituras, & quidem non libera: quæ urique non possunt admitti.

§32. Prob. ant. superius 2. DEUS non tantum vult res quomodocunque, sed vult propter certos fines, vel suo modo motiva, aut quasi causas morales: vult aliqua tantum permissivè, alia intentivè: hoc est, quædam tantum decernit permittere, alia etiam prædefinit: sed hi respectus decreti Divini ad fines, vel motiva, explicari non possunt per complementa extrinseca: ergo. maj. videtur innegabilis, & oppositum dicere, ait Izquierdo *tract. 10. disp. 31. num. 213.* est DEUM conjicere in indignissimas angustias. min. prob. res ipsa per se, e. g. beatitudo hominis, est prorsus indifferens, ut detur propter merita præcedentia, vel non: peccatum est indifferens, ut permittatur ad ostendendam misericordiam, vel ad ostendendam justitiam; actus aliquis externus, non peccaminosus, est indifferens, ut à DEO intendatur; quia potest esse occasio boni: vel ut tantum permittatur; quia potest homini esse occasio mali: vel etiam; quia DEO magis placeret, poni alium: ergo per ipsa sola objecta non determinatur DEUS ad decernenda ista ob hunc

potius, quàm alium finem, ob hoc, vel aliud motivum, intentivè potius, quàm permissivè.

Respondent adversarii primò. Quando DEUS vult aliquid propter alterum e.g. sanitatem conferre homini propter preces; tunc determinatio, vel connexio sanitatis cum precibus fundatur in hac veritate conditionata: *Si non darentur preces, non daretur sanitas.* Sed contra: hoc est falsum; nam sæpius DEUS concedit aliquid propter preces, tamen concessurus, etiam si non rogaretur, ut est innegabile; aliàs deberemus dicere, quòd, quando DEUS hominibus orantibus ante mensam dat cibos, eos nunquam daret, si non orarent. Item DEUS dat gratiam, ut homo consentiat, daturus tamen etiam illam, quamvis homo non consentiret: & hoc semper contingit, quando dat gratiam sufficientem, quam etiam dat eo fine, ut homo bene agat, quamvis iste non velit. Dein potest utique DEUS simul intendere duos fines, saltem in actu primo adæquatos, ita, ut, quamvis deficeret unus, tamen non deficeret effectus. Saltem est innegabile, quòd DEUS possit ita intendere finem, vel rem velle propter duo motiva: quo casu decretum habet specialem modum tendendi, qui non est explicabilis per illam veritatem conditionalem.

Respondent secundò alii, dari in DEO complacentias necessarias de quibuscunque combinationibus possibilibus unius cum altero, tanquam finis cum medio, formaliter infinites (saltem syncategorematicè) distinctas, prout scilicet possibiles sunt combinationes syncategorematicè infinitæ: in actionibus verò dari respectus essentialis, vel transcendentales ad has complacentias, adeoque ipsis actionibus inesse respectum aliquem immediatum ad complacentias, hoc est, cuique actioni speciali ad specialem complacentiam, & consequenter inesse mediatum respectum ad varios fines, unum, vel plures &c. ita, ut una actio habeat respectum ad hunc, vel hos fines, alia verò ad alios &c. ideoque rem produci ex hoc potius, quàm alio fine, esse produci per talem, & non aliam actionem.

Sed quidquid sit de hac complacentia, de qua pauca *num. 517.* isti respectus transcendentales communiter, saltem à nostris, in Philosophia non admittuntur, quando agitur de causa finali, vel morali: unde etiam non tantum quælibet actio non debet respicere omnes has complacentias, sed nullas; sicut juxta adversarios effectus ipse indifferens per actionem productus nullas respicit: & planè hi respectus gratis adstruuntur; quis enim credat, esse physicè aliam actionem, si producantur pluviae propter preces in siccitate, quàm si producat propter peccata ad puniendos homines inundantia imbrium? quis credat, meam ambulationem esse intrinsecè aliam, si ambulem propter visitationem templi, quàm si purè propter sanitatem? aliam intrinsecè comestionem, si propter honorem DEI, quàm si propter gustum meum comedam?

533. Conf. Visio beatifica datur propter merita: estque ipsa actio vitalis, non producta per aliam actionem: ergo juxta adversarios ipsa debet habere essentialem respectum immediatum essentialem ad complacentiam de his meritis, ut dictum est, & consequenter media-

tum ad hæc merita: adeoque deberet non tantum quoad intensionem, sed etiam quoad essentialitatem aliud prædicatum physicè differre visio concessa ob duo merita ab alia collata ob tria: item deberet differre multò magis visio beatifica parvulorum, qui eam acceperunt ut hæreditatem, à visione adultorum, qui eam acceperunt, ut coronam, quod nemo admittit. Conf. 2dò. DEUS peccatum aliquando decernit permittere ad ostendendam suam misericordiam in condonatione: aliquando ad ostendendam justitiam in æterna punitione: ergo peccatum, quod etiam est actio aliqua vitalis, deberet habere essentialem connexionem, aut cum ostensione misericordiae, seu condonatione, aut cum ostensione justitiæ, & punitione æterna: ergo unum esset essentialiter impunibile poenâ æternâ, alterum esset essentialiter irremissibile: cumque aliquem ex his finibus DEUS semper intendat, omnia peccata, aut unum, aut alterum prædicatum haberent: quod tamen adversarii non facillè admittent, nec possunt admittere in hac providentia.

Confirm. 3. Anima nostra rationalis creatur, adeoque ex communi, saltem nostrorum, non producit per actionem distinctam: ergo ipsa deberet habere intrinsecum essentialem respectum ad finem supernaturalem, ob quem de facto producta est: adeoque ipsa esset ens supernaturale, quod non potest ullo modo admitti. Iterum: non potuissent isti homines Adamus, & alii, cum suis animabus, produci in statu puræ naturæ, quod non convenit cum definitionibus Pontificum. Eadem difficultas est in materia prima. Nec dicas, animas tantum esse essentialiter ordinabiles, non autem ordinatas ad finem supernum; nam posito, quòd ipsæ existant, datur necessariò totum decretum actu ordinans: ergo ipsæ post se trahunt actualem ordinationem, nec possunt sine hac esse: imò, etiam si actu non existerent, cum tamen jam ab æterno detur decretum eas ordinans ad finem supernaturalem, deberent jam esse ita ordinatæ.

Confirm. 4. In hac sententia explicari non potest condonatio peccati habitualis purè extrinseca; cum DEUS, ut hanc faciat, prorsus nihil producere debeat. Dicunt, ipsam revelationem hujus condonationis posse esse complementum decreti condonativi. Sed in primis revelatio supponit condonationem jam factam, & non constituit. Dein, unde probatur, quòd DEUS id semper revelare debeat; cum utique, saltem absolute, plures casus sint possibiles, in quibus talis revelatio dari non debeat? Certè non video, cur non saltem in statu puræ naturæ potuisset revelationem omittere, maxime circa peccatum leve. Eadem difficultas esse videtur in explicanda purè extrinseca relaxatione, vel remissione voti.

534. Probatur idem anteced. 3. DEUS non tantum est liber ad volendum, sed etiam ad nolendum, & quidem ad positivè nolendum omnia: sed hoc non potest explicari in adversa sententia: ergo, maj. est S. Thomæ 1. contra Gentil. c. 81. ubi sic ait. *Potest igitur DEUS velle non esse quamcunque rem aliam præter se: & loquitur de quacunque re collectivè; hoc enim clarè probat ejus ratio, quòd scilicet, quacunque re deficiente, non tollatur totaliter ratio boni resp.*

respectu DEI, quæ nunquam tollitur à DEO, si maneat ipse, etiam sublati omnibus collectivè creaturis. Eadem maj. planè videtur supponi à SS. Patribus, qui certè libertatem DEI perfectissimam statuunt circa creanda, vel omittenda, inque eandem voluntatem Divinam referunt facta, & non facta &c. qui certè nunquam negassent DEO possibile hoc decretum positivum: *Nolo creare ullam creaturam; quia nulla indigeo.* Sed hæc maj. confirmabitur adhuc magis ex paulò post dicendis, min. videtur satis clara; cum pura negatio non aliud præstaret, quam puram omissionem; nisi quis velit dicere contra communem, quòd negationes sint aliquid positivum, scilicet ens diminutum.

Conf. DEUS est liber ad nolendum aliquid, vel omnia ex hoc potius, quam alio fine, ex uno, vel pluribus: ergo est liber ad positivè nolendum omnia, & ad decretum, quod non potest compleri per aliquid extrinsecum. ant. negant Quiros, Platelius, & alii: sed Izquierdo *tract. 10. disp. 31. num. 244.* ait, hoc esse dare manus, & devorare absurdum, pro quo vitando tam multa sint inventa. Arriaga autem *disp. 28. sect. 1. subsect. 6. num. 42.* ait, hanc responsionem esse improbabilem. Et sanè nunquam credam, SS. PP. hoc DEO negaturos fuisse: certè longè citius admisissent aliquid mysterium in DEO (cum alias in admittendis mysteriis non fuerint adeò difficiles) quam ita restrinxissent libertatem Divinam, in qua tamen omnes agnoscunt magnum mysterium. Et quis neget, DEUM posse intendere hos, vel illos fines, dum nullus, neque ad velle, neque ad nolle, necessitat? Et quæso (ut rectè Haunoldus *l. 1. num. 342.* ait) cur DEUS non potuisset sic decernere: *Nolo creare mundum; quia video lapsurum Adamum, quamvis non curarem lapsum Luciferi?* cum præsertim, ut ait Arriaga, nolitio alicujus rei possit esse utilis ad diversos fines.

535. Unde non potest recurri ad puram omissionem liberam; per hanc enim nunquam explicari potest, quòd DEUS aliquid nolit ex hoc potius, quam ex alio fine; quia ad hoc requiritur manifestè specialis modus tendendi. Si fors dicas, DEUM tantum cognoscere illos fines, non tamen actu voluntatis in illos tendere, ut dicitur de pura omissione libera voluntatis creatæ. Resp. 1. redire difficultatem de ipsa scientia, ut paulò post patebit: 2. esse valde absurdum dicere, quòd DEUS necessariò debeat purè omittere, & non possit positivè nolle; cum utique DEO debeat possibile esse etiam materialiter perfectius exercitium libertatis suæ, & utique perfectius sit positivè nolle, quam purè non velle: imò ex hac ratione Arriaga *disp. 27. num. 87. de DEO. § disp. 29. num. 23.* infert, in DEO non posse dari puram omissionem liberam, quamvis *n. 426.* ei quoad hoc non consenserimus.

536. Conf. Casu, quo DEUS nihil creasset, & in æternum nihil creare voluisset, habuisset tamen eandem scientiam mediam, quam modò habet, positivè talem, & quidem contingentem: per quid autem tunc fuisset completa? Adversarii videntur respondere per statum conditionatum objecti. At præter jam dicta *num. 530. § 531.* hæc responsio videtur mihi valde difficilis ex eo, quòd hac ratione denominatio

DEI scientis nunquam per totam æternitatem fuisset data tota per statum, & tamen DEUS debuisset ab æterno, & in æternum dici actualiter sciens scientia contingentem: unde neque fuisset denominatio successiva, sicut annus, & mensis, quorum partes saltem successive debent omnes realiter existere: sed DEUS actualiter sciens scientia contingentem per totam æternitatem nihil habuisset per statum, nisi scientiam necessariam: quòd sanè est magnum, & mihi imperceptibile mysterium.

537. Argumenta hucusque allata putat se vitare Martinez in *manuscriptis*, & alii, præsertim Recentiores, confugiendo ad certum modum, quem asserunt habere omnes illos respectus, & quasi tendentias, quas nos tribuimus terminationi: & isto volunt compleri volitionem Divinam. Nec sunt solliciti, in quo subjecto recipiatur, quamvis in DEO recipi non possit; nam etsi esset in concavo lunæ, parum eorum interesset. Alii verò hunc modum vix non explodunt. At ego eum, non quidem explodendum, sed nec sufficientem existimo huic difficultati solvendæ. Et inprimis unus tantum adstrui nequit; nam deberet saltem unus complere scientiam mediam, quæ compleri non potest tantum per statum conditionatum objecti, ut non inefficaciter hucusque videtur ostensum: quo posito, scientia media debet habere aliud complementum, quam decretum, aut scientia visionis; quia tota separabilis est, & etiam tota præsupponitur ad decretum DEI: & hic etiam modus complens scientiam mediam, deberet esse impedibilis, & determinabilis ab homine; aliàs manifestè rueret libertas humana: alter deberet complere decretum DEI, & scientiam visionis. At modus complens scientiam mediam non levem patitur difficultatem ex eo, quòd esset creatura, saltem aliquando absolute existens, vel exsistita antecedenter ad omne liberum decretum DEI: nec esset liber DEO; quia scientia media DEO libera non est, & decretum liberum antecedit. Et quamvis fortè dici posset esse subjectus libertati Divinæ quoad tempus existentie (quia juxta adversarios denominatio scientis est successiva, nec exigit omnes partes simul existere) tamen non esset subjectus libertati Divinæ quoad existentiam simpliciter talem; quia tandem deberet aliquando necessariò existere: cum denominatio successiva saltem exigat aliquando omnes partes dari: hoc autem non puto conforme esse menti SS. PP. 2dò difficillimè explicatur, quomodo hic modus non præsupponat jam scientiam DEI de futuris, ut (cum absolute necessarius non sit) possit à DEO, directo per illam scientiam, contingentem produci: & quidem potius hic habens connexionem cum tot infinitis conditionatè liberè futuris, quam alius habens connexionem cum aliis, & insuper salva libertate. Certè juxta adversarios videtur cæco modo debere produci, vel quasi resurgere ab omnipotentia DEI, supposita futuritione, conditionata actuum, vel effectuum creatorum, quæ videntur nullatenus admittenda.

538. Ulterius argumenta nostra, saltem plura, hunc, vel hos modos, quicumque admittantur, impugnant; nam & isti non possunt existere ab æterno: & in tempore deberent esse

exer;

exercitium non tantum libertatis, sed eodem modo omnipotentiae Divinae: nec videntur congruere communi opinioni, existimanti, totum concretum volentis, scientis &c. esse vitale: minimè autem per hos modos explicari potest decretum DEI omnia nolentis; quia tunc etiam nollet hunc ipsum, vel hos ipsos modos: quo casu etiam nullatenus posset per eos compleri scientia media, ut patet consideranti. Antequam autem dicerem (ut aliqui videntur dicere) quoddam DEUS, quando nollet quidquam producere, tamen debeat producere modum aliquem, qui compleat ejus volitionem, adeoque, quoddam DEUS non possit esse per omnem aeternitatem à parte post sine omni creatura: antequam, inquam, hoc dicerem, malletm admittere, nescio, quot mysteria in DEO; quia videtur mihi nullo modo congruere hac asserio SS. PP. aut communi Theologorum opinioni, de quo videatur Izquierdo *tract. 10. disp. 31. num. 68.* ubi ait, se existimare, esse de fide, quoddam DEUS potuerit per totam aeternitatem nihil extra se producere.

Confirm. Si DEUS nihil crearet præter illum modum, deberet hic esse identificatus cum sua duratione, adeoque ab intrinseco aeternus: item cum sua ubicatione, adeoque immobilis: vel deberet dici, DEUM debere, plura, & plura entia modalia semper producere. 2. Hic modus non haberet subiectum, quod videtur esse contra essentiam modi: vel DEUS deberet etiam substantiam aliquam producere. Si etiam dicas, eum supernaturaliter conservari posse sine subiecto, tamen non esset, nec substantia, nec accidens, adeoque in genere entis incognito antiquis, prob. non esset substantia; quia hæc exigit accidentia, quamvis iis possit supernaturaliter spoliari: hic autem modus omnia à se distincta excluderet: neque esset accidens; quia hoc saltem exigit naturaliter inesse subiecto substantiali: hic autem modus omnem substantiam excluderet.

Varia alia argumenta adducit Izquierdo *loco cit.* Ulloa, & alii, quæ brevitas causa omitto. Addo solum, quoddam adstruentes complementa extrinseca hinc inde magnas difficultates incurrant circa varias Theologicas opiniones, &, ut ait Izquierdo *tract. 10. disp. 31. quest. 4. num. 262.* quasi compedibus præpediti incedant: unde, cum utrinque occurrant difficultates maximæ, malim saltu uno eas transilire, post quas planior dein via occurrit, quæque, saltem mihi, existimatur à SS. PP. magis indigerari: & hinc mihi videtur nostra sententia præ opposita defendenda; quia aliqua defendi debet. Quid absolutè verum sit, patebit, ut speramus, in cælis.

ARTICULUS IV.

Respondetur objectionibus.

539. **O**B. 1. Evidens signum distinctionis realis est mutua separabilitas: sed inter essentiam Divinam, & volitionem liberam mundi, datur mutua separabilitas: ergo datur distinctio realis. Confirm. Separabilitas quoad locum, vel tem-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

pus, est evidens signum distinctionis realis: ergo etiam separabilitas quoad existentiam. Resp. dist. maj. est signum distinctionis separabilitas essentialis, seu quoad essentiam. conc. maj. separabilitas tantum terminativa, seu quoad terminationem, aut denominationem, & quidem separabilitas tantum antecedens, non consequens. neg. maj. & dist. min. datur separabilitas essentialis, seu quoad essentiam. neg. min. tantum terminativa, seu quoad terminationem, vel denominationem, & quidem tantum antecedens, non consequens, conc. min. & neg. conf. Sensus distinctionis patet ex *num. 522.* Hoc argumentum, ut Gormaz, ait, est petitio principii; quia adversarii assunt tanquam principium, quoddam aliquid tantum terminativè separabile non possit esse identificatum DEO, idque ulterius non probant.

Ad confirm. neg. conf. Quæ separantur quoad locum, vel tempus, sunt necessariò creaturæ; DEUS enim est necessariò aeternus, & immensus: ergo separantur simpliciter quoad essentiam; neque enim in creatis admitti debet mysterium simile mysterio Trinitatis. Ubi tamen nota, nos non admittere, quoddam terminatio, & essentia Divina distinguantur quoad existentiam, in hoc sensu, quasi darentur duæ illarum existentiarum separabiles; hoc enim est falsum: sed tantum, quoddam essentia sit necessariò identificata existentia, terminatio verò potuisset illi existentia non identificari, adeoque nullam habere existentiam. Dices: ergo juxta nos aliquid, quoddam de facto est DEUS, scilicet volitio mundi, potuisset non esse, & quoddam de facto non est, scilicet nolitio, potuisset esse DEUS: hoc est imperceptibile: ergo. Respondet iterum Gormaz, hoc argumentum esse petitionem principii: ego dist. 1. part. illati, potuisset non esse essentialiter. neg. tantum terminativè. conc. dist. etiam 2. part. antecederet. conc. consequenter. neg. illatum. & dist. sic min. subsumpta, neg. conf.

540. Ob. 2. Mysterium SS. Trinitatis est longè aliud, quàm nos fingimus mysterium libertatis Divinae: ergo non est paritas ab uno ad alterum, prob. ant. In illo mysterio tantum verificatur, quoddam duo realiter distincta identificentur realiter in tertio: non verò, quoddam duo realiter distincta sint divisim identificabilia eidem tertio, ita, ut unum sit, & alterum non sit, seu non existat: ergo. Resp. dist. ant. est aliud materialiter. conc. ant. formaliter. neg. ant. & conf. ad prob. neg. conf. Utique non conveniunt duo hæc mysteria quoad omnia, sed in eo, quoddam duo realiter identificata non conveniant quoad omnia prædicata: e. g. in priori *Natura est communis*, filiatio non est communis; natura non est producta, filiatio est producta. in 2do *natura est necessaria*: terminatio est contingens.

Quoddam autem in mysterio priori omnia realiter identificata simul existant: in 2do autem etiam quidem realiter identificata simul existant, seu simul sint: non verò simul sint, quæ realiter antecederet identificabilia fuerunt, ostendit quidem, esse hoc mysterium materialiter, sed non formaliter aliud; neque etiam difficilius; quia, ut rectè Ulloa de DEO *disp. 1. num. 79.* in contradictoriis non datur magis, & minus: ergo si possunt in Divinis vinci prædicata priora, poterunt etiam po-

posteriora: nec videtur minùs difficulter perceptibilis mediata distinctio à se ipso, quàm separabilitas à se ipso; quia tota difficultas etiam separabilitatis à se ipso oritur ex eo, quòd idem non possit simul esse, & non esse: quòd eodem modo apparenter opponitur mediata distinctio: vide P. Rhem *num. 39.* Differentiæ autem materialis inter hæc mysteria ratio est, quòd Relationes Divinæ non sint oppositæ quoad existentiam; sed potius essentialiter petant coexistere: at verò terminationes liberæ opponuntur quoad existentiam; quia DEUS non potest simul idem velle, & nolle: Ubi nota axioma illud: *In DEO omnia sunt communia*: hoc est, identificabilia, vel identificata: utique intelligendum esse de iis, quæ simul existunt: non verò de iis, quæ non existunt: quare nolitio, & volitio non debent posse invicem identificari.

541. Ob. 3. Non existere essentiam est non existere rem ipsam: ergo etiam existere essentiam, est existere rem ipsam: atqui essentia actuum contingentium omnium possibilium in DEO existit: ergo existunt omnes actus contingentes DEI possibiles, adeoque etiam nolitio mundi: & quidem necessariò; quia ejus essentia necessariò existit: quod est falsum. Resp. retorquendo argumentum. Produci essentiam, est produci rem ipsam: ergo non produci essentiam, est non produci rem ipsam: ergo, cum essentia non producat, neque producit filiationem. Resp. 2dò, dist. 1. conf. in creatis, conc. in Divinis, neg. conf. non enim omnia prædicata sunt communia. Ant. concedi potest; quia nulla deficit, aut producit essentia, nisi sit creata, in qua non admittitur distinctio virtualis.

542. Ob. 4. Quod existit, ut potuisset non existere, producit: sed sic existit libera volitio DEI: ergo. Confir. 1. Quod existit, ut potuisset non existere, imperfectè existit, & est imperfectio: ergo non potest identificari DEO. Confir. 2dò ex Pallavicino. Talis volitio posset à DEO contemni: ergo non est aliquid Divinum. Confir. 3. Talis terminatio haberet existere, sive esse, ex beneficio DEI: ergo esset creatura. Resp. dist. maj. Quod existit, ut potuisset non existere quoad essentiam, conc. maj. quoad terminationem tantum, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Adde, quòd omne, quod producit tantquam creatura, vel ens ab alio, possit etiam consequenter iterum destrui, vel non existere, saltem de absoluta DEI potentia, quod non convenit huic terminationi.

Ad 1am confir. redit eam distinctio; cum enim libera volitio DEI, supposito, quòd existat, habeat identificatam essentiam, & existentiam Divinam infinitè perfectam, non potest imperfectè existere. Neque contingentia, aut defectibilitas tantum terminativa, & secundum quid, atque duntaxat antecedens, ut ait Gormaz *num. 278.* est imperfectio: sed aliquid requisitum necessarium ad conciliandam libertatem Divinam cum simplicitate. Neque est opposita perfectioni simpliciter infinitæ ex hoc ipso, quòd cum ea sit identificabilis. Sed neque esset in DEO major perfectio, si volitio non esset terminativè defectibilis; quia tunc ipse non esset liber.

Ad 2am confir. dist. ant. posset contemni

quoad essentiam, neg. ant. quoad terminationem; subdist. antecedenter, aut quando non existeret. omitt. ant. consequenter, & quando existit, neg. ant. & dist. conf. non est aliquid Divinum antecedenter, & quando non existit, conc. conf. consequenter, vel quando existit, neg. conf. Responsonis explicatio habetur ex *num. 522.* & seq. Ad 3. confir. dist. ant. haberet ex beneficio DEI esse indistinctum ab essentia Divina, omitt. ant. distinctum, neg. ant. & conf. Haunoldus *num. 360.* ait, non terminationem accipere beneficium: sed per eam aliis tribui beneficium, eamque se habere ut quo, non ut quod. Verbo: si per hos terminos non intelligitur aliud, quàm esse in libera potestate DEI, ut potius detur terminatio volitionis, quàm nolitio, totum admittitur: si aliquid amplius, explicetur etiam clarius.

543. Ob. 5. Implicat, ut DEUS sit indifferens ad esse DEUM, vel non esse DEUM: atqui hoc juxta nos contingeret: ergo. prob. min. Volitio Divina est DEUS: sed volitio Divina est indifferens, ut sit DEUS: ergo DEUS est indifferens, ut sit DEUS. Resp. retorq. arg. Implicat, ut DEUS sit distinctus ab essentia Divina: sed hoc contingeret juxta adversarios, utpote Catholicos: ergo. prob. mi. Filius est essentia Divina: sed Pater est distinctus à Filio: ergo Pater est distinctus ab essentia Divina: atqui Pater est DEUS: ergo DEUS est distinctus ab essentia Divina. Scilicet hic modus argumentandi non procedit in Divinis, ubi non semper identificata conveniunt in omni prædicato. In forma conc. maj. neg. min. ad prob. dist. maj. volitio est DEUS, cum aliqua tamen distinctione virtuali ab essentia, vel cum discrepantia in aliquo prædicato. conc. maj. sine ista, neg. maj. & dist. min. est indifferens volitio essentialiter sumpta, neg. min. terminativè sumpta. subdist. antecedenter, conc. mi. consequenter, neg. mi. & conf. Nec dicas, purè Divinum esse purè necessarium; hoc enim ipsum est, quod negamus, addita tamen semper solita modificatione.

544. Ob. 6. Si possunt identificari essentia simpliciter necessaria, & actus contingens, possunt etiam identificari ens æternum, & temporale: sed hac ratione volitiones Divinæ non deberent esse ab æterno: ergo. Resp. retorq. arg. Si potest identificari Filius productus, & natura non producta: id quod est Pater, & Filius realiter distinctus à Patre &c. potest etiam identificari ens temporale, & æternum: quæcumque adversarii dabunt disparitatem, serviet illa etiam nobis. In forma neg. maj. Ratio negandi inprimis est ipsa autoritas gravissima SS. PP. & Theologorum, asserentium, quòd, quidquid in DEO est, æternum sit, à qua recedere non licet: imò neque contra istam autoritatem admittenda sunt mysteria in DEO, aut distinctiones virtuales, vel discrepantiæ in prædicatis. Cum ergo, quidquid in DEO est, habeat existentiam æternam, nec sit ulla prorsus ratio dicendi, quòd existentia æterna non communicet prædicatum æternitatis cuilibet identificato, non est ulla ratio dicendi, quòd non omnia sint æterna: temporale autem æternum esse non potest, adeoque nec æterno identificari. Rursus, si temporale identificaretur DEO æterno,

æterno, deberet ipse prius existisse sine illo temporali, & postea per identitatem acquirere illud: hoc autem esset apertè mutari, quod DEO repugnat: ergo.

545. Dices: Juxta nos DEUS esset mutabilis: ergo, prob. ant. DEUS potuisset habere nolitionem mundi: sed tunc fuisset alius DEUS, adeoque mutatus: ergo, Conf. 1. Si DEUS in tempore identificaret sibi aliquam nolitionem, mutaretur: ergo, si potuit ab æterno eam sibi identificare, potuit ab æterno mutari. Confir. 2dò. Si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, esset alius, & mutaretur: ergo etiam mutaretur DEUS, si haberet nolitionem, quam modò non habet. Resp. Quomodo ergo adversarii ostendunt, DEUM esse magis immutabilem, quam sit homo, ex quo capite eos impugnat Izquierdo? nam immutabilitas tandem stat juxta ipsos in hoc, quòd detur DEUS, & verum semper sit, rem fuisset, vel esse: quæ immutabilitas datur ferme in quolibet homine. 2dò quomodo non mutatur juxta ipsos volitio DEI, quando objectum destruitur? Sed quidquid de hoc sit, neg. ant. ad prob. neg. min. Sicut non est alius DEUS Pater, & alius Filius, quamvis ille habeat Paternitatem, & iste Filiationem: ita non est alius DEUS nolens, & alius volens, quamvis sint diversæ terminationes; quia scilicet manet eadem essentia Divina, antecedenter capax identificandi sibi terminationem, aut volitionis, aut nolitionis.

Ad 1mam confirm. conc. ant. ex dictis num. 544. neg. conf. & paritatem. Non mutatur illud, quod à parte rei semper eodem modo se habet: atqui DEUS semper à parte rei, in omni instanti imaginabili, eodem modo se habet, & solum in signo aliquo rationis potuisset aliter, terminativè tantum, se habere, non transeundo ab uno statu ad alium, vel ab una terminatione ad aliam, aut à privatione unius ad habitum; sed unum statum præ alio immutabiliter assumendo, unam terminationem præ alia pro tota æternitate sibi identificando. Ad 2dam confirmat. retorqueo arg. & quæro, quare Pater, non procedens à Filio, non sit alius DEUS, quam Spiritus Sanctus ab eo procedens. Debet responderi; quia est in ipso eadem immutata essentia; at si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, mutaretur essentia DEI; quia hæc, ut ex fide habemus, modò tantum est capax identificandi sibi unam Personam procedentem à solo Patre: in altero autem casu esset capax identificandi sibi duas. At verò essentia Divina est antecedeatè capax sibi identificandi non tantum unam, sed duas terminationes, non quidem simul, sed divisim; nam essentia Divina exigit posse, tum velle, tum nolle. In forma neg. conf. Hæc responsio suo modo etiam applicari potest ad 1mam confirmat.; nam etiam essentia Divina non est capax identificandi sibi aliquid temporale.

546. Ob. 7. Ariani, ut probarent, Verbum Divinum, seu Filium DEI, esse creaturam, dicebant, eum contingenter, & liberè existere; at verò SS. PP. ut tuerentur, eum esse DEUM, & Patri consubstantialem, defendebant, eum necessariò existere: ergo SS. PP. admittebant, quòd omne contingenter existens, non sit DEUS: sed volitio libera ita existit: ergo. Resp. cum Haulnoldo, Gormaz, & aliis dist. 1mam. part. ant.

dicebant, eum contingenter existere tantum quoad terminationem aliquam. neg. etiam quoad essentiam. conc. dist. etiam partem 2. ant. SS. PP. defendebant, eum necessariò existere quoad essentiam. conc. quoad omnia prædicata Filii quæ talis; subdist. inferendo id præcisè ex reali identitate cum DEO. neg. ex aliis rationibus. conc. ant. & neg. conf. at subsumptum dist. volitio libera contingenter existit quoad essentiam. neg. secundum quid, quoad terminationem, & tantum antecedenter. conc. & neg. ult. conf.

547. Ariani, ut refert D. Athanasius, ita discurrebant cum mulierculis. Habuistine filium, antequam pareres. Illis respondentibus, quòd non: inferebant: ergo tu major natu es filio tuo: ergo etiam Pater Divinus major natu est Filio suo, seu Verbo. Quare, ut Filium Patre minorem facerent, voluerunt, eum nasci in tempore, & liberè, non aliter, ac generantur homines à suis parentibus. Econtra SS. PP. ut tuerentur Filium Patri æqualem, dicebant, esse generatum ab æterno, & necessariò, ac esse inseparabilem à Patre. Sic Toletanum XI. Nam si attendamus illud, quod Scriptura sancta dicit de sapientia: splendor est lucis æternæ: sicut splendorem lucis videmus inseparabiliter inherere, sic confitemur, Filium à Patre separari non posse. S. Augustinus contra Maximinum Arianorum Episcopum l. 3. c. 14. paulò ante medium de Filio Divino ait: Non natus ex tempore, sed gignenti coæternus, sicut splendor ab igne genitus gignenti manifestatur æquævus: qua ratione PP. ostenderunt, Patrem Divinum non necessariò esse priorem tempore, quam Filium.

Tam Ariani, quam SS. PP. loquebantur maximè de Filio, concretivè sumpto, hoc est, de ipso, ut involvente essentiam; de quo utraque pars maximè erat sollicita: illi, ut probarent, Filium habere essentiam, & substantiam aliam à Patre: isti, ut monstrarent, Filium esse Patri consubstantialem. Ariani volebant, Filium, concretivè sumptum, esse generatum in tempore; sic enim fuisset alterius essentia; quia nihil temporale potest identificari essentia Divina ex num. 544. SS. PP. maximè contendebant, ut Filium tuerentur æternum, & ab æterno genitum, & hoc maximè probant textus allati ab Aldrete disp. 9. de voluntate DEI sect. 3. quod minimè negamus.

548. Quòd si quæstio instituat de ipsa Personalitate Filii ut distincta ab essentia, etiam concedo, assertam esse à Patribus necessariam, & indefectibilem: at nego, hoc eos intulisse præcisè ex eo, quòd ipsa sit realiter identificata cum essentia Divina: sed intulerunt tum ex hac identitate, tum ex aliis rationibus, saltem implicite, aut tacite subintellectis, scilicet illis, quibus in tractatu de Trinitate probatur, Filium à Patre non liberè, sed naturaliter, adeoque indefectibiliter genitum. e. g. ex eo, quòd Filius sit sapientia, & virtus Patris, & Pater non potuerit esse sine sapientia, ac virtute, probant SS. PP. (quos tacito nomine refert, & sequitur S. Augustinus de Trinitate l. 6. c. 1.) quòd non potuerit esse sine Filio &c. de quibus rationibus vide Ruiz de Trinitate disp. 92. per totam.

Rursus Patres saltem subintellexerunt, Personalitatem Filii non esse exercitium liberum volun-

luntatis Divinæ, neque supponere exercitium libertatis creatæ, aut Divinæ, ut supponunt actus contingentes intellectus Divini: aliunde autem esse realiter identificatam essentia, nec esse ullam necessitatem admittendi in ea Personalitate novum mysterium defectibilitatis, etiam tantum terminativæ, & secundum quid, ac etiam duntaxat antecedentis. Tandem necessitas Personalitatis Divinæ, si non haberetur ex ratione, sufficientissime haberetur ex traditione, quæ est aliqua species revelationis Divinæ: & ex hac potuerunt Patres asserere, Personalitatem Filii necessariam esse: quæ tamen traditio, vel revelatio non habetur circa terminationes contingentes, de quibus loquimur. Imò, an terminatio libertatis volitionis DEI, talis vel talis sit, Patres formaliter non examinarunt, nec declararunt: quamvis ita de libertate Divina passim loquantur, ut putemus, eos potius nostram, quam adversam sententiam amplexuros fuisse, si quam amplexi fuissent.

549. Dices. 1. SS. PP. contra Arianos ita argumentabantur: Filius est DEUS: ergo necessariò existit: ergo non potuit non esse: ergo non potuit liberè produci: sed hæc argumentatio juxta nos esset nulla: ergo. Respondeo. Ariana quidem ait, SS. PP. ita argumentatos fuisse, sed non probat: nec etiam textus adducti ab Aldrete citato num. 547. id probant: & SS. Patres potius volebant probare, quod Filius sit DEUS, quam ex hoc alia prædicata inferre; nam, si Ariani admisissent, Filium esse DEUM, de aliis difficultas non fuisset. Unde Filium esse necessariò genitum, fuit responsio data à SS. PP. ad argumenta Ariatorum: cum enim isti vellent probare, eum esse Patre minorem quoad ætatem, eoquod voluntariè, seu liberè genitus sit, sicut productæ sunt creaturæ in tempore, SS. PP. respondebant, Filium esse necessariò genitum, sicut nascitur splendor ex luce, vel etiam lux ex sole, adeoque non debere esse ætate minorem.

Dein, si etiam ita argumentati fuissent, maxime volebant inferre, quod existentia ipsius sit necessaria, & indefectibilis, adeoque eadem cum substantia, vel essentia Patris, quod negabant Ariani: nos verò facile admittimus; nam etiam essentia volitionis libertatis est necessaria, ut sæpe jam dictum est. Nec dicas, PP. supposuisse, quod nulla terminatio, vel prædicatum possit identificari essentia Divinæ, quod non sit æternum, ac necessarium; nam quod nihil non æternum, possit DEO identificari, hoc quidem facile concedimus: quod nihil non absolutè, & antecederet etiam necessarium possit DEO identificari, negamus, Patres supposuisse: sed ad summum supposuerunt, quod nihil, quod sit Filiatio, & non sit absolutè necessarium, possit DEO identificari. Cur autem potius Filiatio, quam aliud prædicatum, debeat necessaria esse, desumendum est, ut dictum n. 548. ex aliis rationibus, & vel maxime ex traditione, vel revelatione. In forma om. prim. enthym. dist. mi. subsumpt. argumentatio est nulla, si sumatur in sensu legitimo neg. min. in alio sensu. omitt. min. & neg. conf. Scilicet debent subintelligi illa, quæ diximus, & argumentatio erit optima. Quod autem SS. PP. eas rationes non exprefferint, idèd factum; quia non erat opus; nec enim erat de

his controversia, & si Ariani admisissent, Filium Patri esse consubstantialem, non fuissent difficiles in admittendo, Filium à Patre esse inseparabilem; cum mysterium libertatis Divinæ non facile transtulissent ad Filiationem. Imò de hoc forte Ariani non cogitarunt, qui de essentia Filii maxime cum SS. Patribus contendebant.

Dices 2. Ariani docuerunt, Verbum esse Filium voluntatis DEI, seu esse liberè productum: SS. Patres hoc negarunt: ergo nihil liberè productum potest DEO esse intrinsecum: atqui terminatio contingens esset liberè producta, & intrinseca DEO: ergo. Resp. conc. 1. mo. enthymemate. neg. min. subsumpt. quia terminatio non est producta; aliàs foret nova Persona, distincta à producente: sed tantum est identificata. Dein jam responsum à n. 546. ad id, quod obiectum de Filiatione, seu Verbo liberè producto. Ut tamen pateat, quid Ariani voluerint dicere per hoc, quod Verbum sit Filius voluntatis, adscribo verba S. Hilarii Pictaviensis libro contra Constantium jam vitâ sanctum circa med. editionis Parisiensis a. 1685. folio 293. ubi de Conciliabulo Seleuciensi, & de vocibus *Homousios* & *Homiosios* scribens, refert responsum cujusdam Ariani ad suam quætionem: Ego, ait, quendam eorum, qui forte ad me pertendendum accesserat, quasi ignorans rerum gestarum percontatus sum, quid sibi vellet istud, ut, qui unam substantiam Filii esse cum Patre damnassent, vel esse similis substantiæ denegassent, dissimilitudinem damnaverent. Tunc mihi ait, Christum DEO similem non esse, sed similem Patri esse. Rursus hoc obscurius mihi videbatur. De quo cum iterum interrogarem, tunc hæc ita locutus est. Dico, eum dissimilem DEO esse, similem Patri posse intelligi; quia Pater voluisset creaturam istiusmodi creare, quæ similia sui vellet, & idcirco similem Patri esse; quia voluntatis esset potius Filius quam Divinitatis: dissimilem autem DEO esse; quia neque DEUS esset, neque ex DEO, id est, de substantia DEI natus esset. Hæc audiens hebui, neque credidi, donec publicè ex consensu omnium eorum probanissime hujus similitudinis ratio predicaretur. Ex quo patet, Arianos per Filium voluntatis non intellexisse, nisi creaturam voluntati Divinæ conformia volentem productam: qualem esse Christum negasse Patres nemo dubitat.

550. Ob. 8. Volitio DEI necessaria, est simpliciter infinita involendo: ergo sine alia terminatione etiam vult contingentia. Confir. Juxta nos DEUS posset crescere quoad velle: hoc non potest dici: ergo. Resp. dist. ant. est infinita involendo intra suam lineam. conc. ant. extra illam. neg. ant. & neg. conf. Simile quid respondemus de scientia Divina num. 299. Ad conf. neg. maj. Crescere significat additionem successivam, quæ in DEO non datur. Si autem per crescere tantum intelligas habere ab æterno plura decreta, in primis minus propriè loqueris: dein in nostro systemate tantum est unum realiter, & virtualiter decretum, quo DEUS potuit plura, vel pauciora pro libitu decernere, in quo nihil est absurdum. Si etiam supponas decreta virtualiter distincta, juxta Autores ea admittentes non est absurdum, admittere, quod DEUS possit habere pro libitu plura, vel pauciora talia decreta.

551. Ob. 9. Si terminatio contingens volitionis esset realiter identificata DEO, deberet habere omnes perfectiones simpliciter simplices, vel absolutas: atqui istas non potest habere: ergo, prob. mi. Inter perfectiones simpliciter simplices, & absolutas etiam est esse absolute necessarium: item posse identificari nolitioni actu existenti: atqui has perfectiones non potest habere terminatio contingens volitionis, ut patet: ergo. Resp. retorq. arg. Inter perfectiones absolutas etiam est esse communicabile tribus, esse identificabile cum Filio: sed has non potest habere Paternitas: ergo. In forma dist. maj. terminatio deberet eas perfectiones habere identice, substantivè, & neutraliter. conc. maj. deberet habere denominativè, vel adjectivè. neg. maj. & dist. sic mi. neg. conf. ad prob. dist. iterum mi. ut prius, & neg. conf.

Prædicata, quæ competunt naturæ, ut virtualiter, vel certè, ut quidam volunt, speciali modo formaliter, distinctæ à Personalitatibus, vel terminationibus contingentibus, non debent haberi à Personalitatibus, vel terminationibus denominativè, vel adjectivè, seu ita, ut illa prædicata possint eas terminationes, vel Personalitates, immediatè denominare, vel tanquam adjectiva istis attribui; neque enim verum est: *Paternitas est communicabilis tribus: est identificabilis Filio: & pariter neque verum est: Volitio mundi est absolute necessaria: est identificabilis nolitioni ejusdem mundi.* Sed ea prædicata debent tantum haberi ita, ut per modum substantivi possint prædicari: & sic verum est: *Paternitas est communicabilis cum tribus: Volitio est absoluta necessitas existendi: item Volitio est antecedens identificabilitas cum nolitione:* scilicet est essentia Divina, quæ est communicabilis tribus, absolute necessaria, & identificabilis antecederet nolitioni. Hæc responsio supponit distinctionem virtutalem inter prædicata necessaria, & contingentia, quam dari infra probabimus *disp. 5. de Trinitate.* Qui eam distinctionem negant, distinguunt maj. deberet habere eas perfectiones ipsa terminatio formaliter accepta. neg. realiter accepta. conc. Sed hanc responsionem non sufficere, infra ostendemus.

552. Ob. 10. Vel terminatio contingens, ut distincta ab essentia, est perfectio, vel non est perfectio: neutrum potest dici: ergo. prob. min. Si est perfectio, tunc tam terminatio volitionis, quam terminatio nolitionis erit perfectio: sed utramque DEUS habere non potest: ergo dabitur in DEO privatio alicujus perfectionis, e. g. nolitionis, quod dici non potest; cum DEUS debeat esse summè perfectus. Si autem non est perfectio, tunc erit imperfectio, quæ DEO repugnat: dein videtur ex se absurdum dicere, quod id, quod est realiter DEO identificatum, non sit perfectio. Resp. conc. maj. neg. mi. ad prob. aliqui admittunt, illam terminationem, ut distinctam ab essentia, esse perfectionem: alii negant, prout scilicet sentiunt de Paternitate, ac Filiatione, & Spirazione passiva in Divinis, quas aliqui volunt esse perfectiones, etiam prout sunt distinctæ ab essentia: alii negant, esse perfectiones, prout sunt distinctæ: sed ajunt, esse quidem perfectas, vel habere perfectionem, sed tantum illam, quæ est essentia, sicut sunt

existentes per unam existentiam, non autem habent plures existentias, de qua re videatur *Munieffa de essentia, & attributis DEI disp. 3. sect. 4. & Ulloa de DEO disp. 2. cap. 6. & seq.* Cum his, & aliis inferius *disp. 5. de Trinitate* dicam & ego, non esse perfectiones virtualiter distinctas ab essentia: neque tamen propterea sunt imperfectiones; sed ad summum erunt prædicata neutra. Hac ratione facile ostenditur, in DEO nunquam dari privationem perfectionis. Sed de hoc plura suo loco.

553. Qui admittunt has terminationes, etiam ut virtualiter distinctas, esse perfectiones, ad primam part. illius probat. minoris omittunt maj. & conc. mi. negant autem conf. quæ non est legitima; quia tamen non datur in DEO privatio alicujus perfectionis, ut ait Gormaz; hæc enim est carentia in subiecto capaci: DEUS autem non caret unquam ulla perfectione, cujus est capax; nam in signo priori, seu indifferentiæ, non est capax nolitionis; aliàs non esset indifferens, sed jam determinatus: neque in signo posteriori DEUS est capax nolitionis; quia tunc habet jam volitionem, quæ essentialiter excludit nolitionem: neque etiam deinceps est ejus capax ob suam immutabilitatem.

Si dicas, saltem admittendam in DEO carentiam alicujus perfectionis. Respondent isti auctores, non esse absurdum, admittere carentiam perfectionis alicujus, cujus capax non est. Sic datur in DEO carentia omnium perfectionum mixtarum. Si urgeas, non debere admitti in DEO carentiam perfectionis simpliciter simplicis. Respondent, terminationem illam, ut distinctam, non esse perfectionem simpliciter simplicem (de qua re *num. 12. & seq.*) quia melior non est, quam omnis alia cum ipsa non identificabilis; nam, si etiam nolitio perfectio est, ut argumentum supponit, cum ea volitio neque in tertio identificari potest. Si dicas: neque admittendam in DEO carentiam perfectionis simpliciter talis. Resp. dist. ill. si ei determinatè debeatur, vel non aliunde compensetur. conc. secus, neg. illatum. perfectio autem nolitionis compensatur per volitionem. Sic etiam loquuntur de Patre, & Filio, quorum prior non habet filiationem, posterior non habet paternitatem, quin sint imperfecti, aut careant perfectione debita. Si autem ulterius objiceretur, DEUM saltem cariturum aliqua perfectione non compensata per æquivalentem, si haberet puram omissionem liberam, fors respondebunt cum Arriaga *disp. 27. de DEO num. 81. & disp. 29. num. 23.* (cujus rationem obiter adduximus *n. 535.*) non esse possibilem puram omissionem liberam in DEO.

ARTICULUS V.

An Decreta DEI distinguantur inter se virtualiter.

554. QUAESTIO est, an inter varia decreta DEI, e. g. collativum auxilii, prædestinativum, permissivum, reprobativum, prædestinativum &c. detur distinctio plus quam formalis, seu rationis rationate, ita, ut verè contradictoria de ipsis verificentur.

centur, an non: ad quam resolvendam prænoto imò, licet in creatis actus intellectus, & voluntatis plus quam formaliter sint distincti, non etiam in DEO debere ita esse distinctos; nam in primis in actibus Divinis realis distinctio dari non potest: virtualis autem secum affert mysterium simile mysterio SS. Trinitatis; unde nec ista admitti debet, nisi, ut ait Munieſſa *disp. 8. sect. 1. n. 7.* mysteria fidei eam cogant admittere, aut, nisi efficacissimis rationibus probetur: atqui ratio, quod unus sit actus intellectus, alter voluntatis, non est efficacissima ad probandam distinctionem istam: ergo. In hoc communiter nostri consentiunt, dum negant distinctionem virtuales inter prædicata Divina absoluta, & necessaria: qualia etiam sunt cognitio necessaria DEI de sua existentia, & amor sui ipsius: quorum unus est actus intellectus, alter voluntatis.

§ 55. Neque dicas, cognitionem debere præluere, & dirigere ad volitionem, seu amorem, consequenter debere ad hunc pro priori naturæ præsupponi; nam non est cognitio Divina à parte rei prior ad amorem, sed est tantum specialis modus tendendi actus Divini, ex natura sua simul cognoscentis, & amantis, tali tamen modo, ut amet; quia cognoscit: non vicissim cognoscat; quia amat. Unde illa præsentia, vel directio non est formalis, sed tantum eminentialis: & non præcedit pro priori naturæ, sed tantum pro priori rationis; atque consistit in dicto speciali modo tendendi actus Divini. Sic quoque, & non aliter admitti debet in ordine ad actus Divinos illud axioma, *Nihil volitum, quin præcognitum.*

Unde etiam reduplicationes, quæ solent hic fieri, à parte rei plus non significant, quam eundem actum esse simul cognitionem, & volitionem, & habere specialem illum modum tendendi. Eadem ratione etiam explicari debet, quod cognitio alliciat ad amorem, scilicet allicientia æquivalenter tali, seu eminentiali, contenta in speciali illo modo tendendi, ferme sicut quando voluntas creata uno eodemque actu vult finem, & media, volitio finis allicit, & determinat formaliter ad volitionem mediorum. Videatur Munieſſa *de essentia, & attributis Divinis disp. 8. sect. 1.* Quod autem dictum hic de scientia visionis necessaria, & amore necessario, idem dicendum de scientia visionis contingente, & amore, seu volitione contingente, ut patet consideranti. Dico: scientia visionis, non scientia media; quia, cum scientia media constituat libertatem DEI in actu imò, non potest esse per identitatem etiam virtuales connexa cum actu 2do, sed debet esse separabilis ab actu secundo, seu potens existere sine isto; alias tolleretur libertas: quæ autem sunt inter se separabilia, sunt virtualiter distincta, utpote verificativa prædicatorum contradictoriorum.

§ 56. Prænoto 2do, DEUM posse objecta disparata, vel etiam, quorum unum dependet ab altero, tanquam effectus à causa, vel finis à medio, aut vicissim, unico realiter, & virtualiter indivisibili decreto decernere; nam id potest etiam homo; quamvis enim hic possit per duos actus talia objecta successivè velle, e. g. prius sanitatem, postea medicinam, tamen est innegabile, quod per unicum actum possit simul velle sani-

tatem tanquam finem, & medicinam tanquam medium. Quare ex eo, quod objecta sint inter se distincta, aut unum sit causa, alterum effectus, unum finis, alterum medium &c. non sequitur, quod etiam volitio unius sit distincta à volitione alterius, vel causa volitionis alterius &c. nisi fortè in sensu purè formali. His notatis

§ 57. Dico. DEUS unico realiter, & virtualiter indivisibili actu omnia simul decernit, nec datur distinctio plus quam formalis inter decreta Divina. ita S. Thomas 1. part. quest. 19. art. 5. in corp. dicens de DEO. *Uno actu vult omnia.* Sequuntur Granadus, Molina, Valentia, Antonius Perez, Borull, Aranda, Haunoldus, Rhem, Sagarra, Elparza, Munieſſa *de essentia, & attributis DEI disp. 8. sect. 4. num. 58.* & alii ab hoc citati. Sententiam hanc probat Elparza l. 1. q. 27. de DEO a. 3. § seq. fusè ex Scripturis, & PP. ut videri potest. Ego probo ratione, & imò negativa. Distinctio virtualis admitti non debet, nisi, ubi fides, aut gravissima ratio nos cogit: atqui in nostro casu neutra nos cogit: ergo. maj. admittitur. min. prob. solutione objectionum. Accedit, quod admittendæ forent, saltem juxta plurimum sententiam, plurimæ tales distinctiones ratione scientiarum mediarum, visionis, decretorum indifferentium, efficacium, obsectorum sibi invicem subordinatorum, disparatorum &c.

§ 58. Prob. conclusio 2da. DEUS antecedenter ad omne exercitium libertatis suæ habet scientiam mediam de omnibus sub quacunque conditione contingenti futuris, adeoque est instructus plenissima, & comprehensiva notitia rerum omnium decernibilium: simul etiam omnipotens est: ergo potest simul omnia decernere unico virtualiter actu: ergo defacto ita decernit. prob. ant. DEUS non potest aliquid decernere faciendum, vel omittendum, nisi sciat illud possibile, & compossibile cum aliis, adeoque cognoscat etiam alia omnia; alias cæco modo decerneret, & cæco modo eligeret unum ex infinitis aliis generibus, speciebus, & individuis possibilibus, si hæc antecedenter non cognosceret: ergo debet antecedenter ad decretum habere omnem completam scientiam simplicis intelligentiæ de omnibus possibilibus. Et de hoc nemo dubitat, etiam ex eo, quod hæc scientia sit prædicata absolute necessarium; talia autem prædicata ex omnium sententia præcedant prædicata contingentia, & libera.

Insuper DEUS nihil potest decernere, nisi ut gubernator infinite sapiens, atque prudens: ad hoc autem requiritur, ut, antequam aliquid decernat, sciat non tantum, quid ex illa re, sed quid etiam ex qualibet alia, imò ex infinitis cujuslibet rei cum alia combinationibus, aut coexistentiis, vel oppositione, aut omissione sequatur, alias non infinite sapienter decerneret; quia alius cum majore notitia sapientius decerneret, ut est ex se clarum; ergo debet DEUS ante omne suum decretum habere totam scientiam mediam de omnibus conditione futuris. Addo tamen 1. hanc necessitatem habendi ante omne decretum scientiam mediam, ita latè acceptam, non oriri ex eo, quod aliter libertas creata non salvaretur; nam tamen salvaretur sufficienter per partialem, ut ita dicam, scientiam mediam, de eo, quod hic & nunc

& nunc concernit libertatem creatam. 2. licet decretum DEI, ut ponitur, indivisibile, sit realiter acceptum impedibile à creatura, non tamen est impedibile formaliter acceptum, saltem quoad omnes formalitates; nam multæ formalitates decreti non habent connexionem cum libertate creata; quis enim dicat, impedibilem fuisse à creatura e. g. eam formalitatem decreti, quæ DEUS decrevit, tot condere stellas, tot species animalium, aut herbarum &c. Hinc si creatura e. g. aliter ageret, quàm fuerit prævisum, & prædefinitum, foret tunc quidem aliud realiter decretum, sed tamen plurimas formalitates haberet easdem cum hoc decreto, quod modò datur.

Probatur jam prima conf. Qui plura comprehendit, & scit de eventibus conditionatè futuris, potest plura uno actu decernere; quia objectorum dependentia, causalitas, vel successio &c. non impedit unitatem decreti ex num. 556. ergo. Sic, ut ait Granadus, quò magis architectus comprehendit totam structuram palatii, eò plura simul jubet parari: sic, ut ait Sagara, quò plura Rex prævidet circa expeditionem bellicam, eò pluribus simul providet: ergo, cum DEUS prævideat omnia, simul omnia potest decernere. Et certè assignari non potest, quid DEO omniscio, & omnipotenti desit, quò minùs simul omnia decernere possit. Secunda conf. prob. 1. Possè decernere omnia simul, & id non facere, provenit, vel ex imperfectione potentie physica, aut morali, vel ex levitate animi, aut morositate, vel irresolutione, quæ DEO repugnant. 2dò. Omnia simul decernere est modus in genere volendi comprehensivus, perfectissimus, & simplicitati Divinæ conformissimus, ac ipsa sui propositione videtur pulcherrimus, & DEO dignissimus, adeoque debet ipsi tribui. Certè, si Angelis perfectioribus (ex S. Thoma 1. part. quest. 55. art. 3. & aliis) tribuuntur species universales, ut uno intuitu plura cognoscant, debet DEUS omnia unico intuitu simul cognoscere, quæ cognosci unico actu possunt: cumque voluntas non degeneret à nobilitate intellectus, debet hæc omnia, quæ decernere vult, & unico actu decernere potest, simul per istum decernere. videatur Muniesi loco cit. num. 557. Omitto hinc brevitas causa argumenta, quæ decretis divisibilibus adhuc obijci possunt, quæque difficilem habent solutionem.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

559. **O**B. 1. Decretum dandi præmii propter merita, præsupponit pro priori aliud decretum: ergo non tantum unum decretum datur in DEO. prob. ant. Decretum dandi præmii supponit existere merita absolute prævisa; aliàs merita non essent causa moralis, sed finalis: atqui merita non possunt ita existere sine præsupposito aliquo decreto; cum nihil possit absolute esse futurum, vel etiam ut absolute futurum prævideri ante decretum absolute existens: ergo decretum dandi præmii propter merita supponit aliud

decretum antecedens, & decernens existentiam meritorum. Resp. neg. ant. intellectum de prioritate plùs quàm formali, seu inferente distinctionem virtualem. ad prob. dist. maj. supponit merita absolute prævisa per visionem plùs quàm formaliter distinctam à decreto. neg. maj. per visionem formaliter tantum distinctam. conc. maj.

Distinguo etiam minorem. merita non possunt ita existere sine præsupposito decreto ad eorum existentiam physicam in se actualem. conc. min. ad existentiam eorum tantum intentionalem, quæ est ipsa scientia visionis. subdist. sine decreto formaliter præsupposito. omitt. min. sine decreto realiter, aut virtualiter præsupposito. neg. min. & conf.

560. Quare decretum non debet plùs quàm formaliter præcedere scientiam visionis, nec magis distinguì: & actus ille Divinus in se complectitur hæc prædicata, formaliter tantum inter se distincta. 1. Quò decernat existentiam meritorum. 2. Quò videat ea absolute futura. 3. Quò velit præmii conferre merenti, & quidem tali affectu, vel modo tendendi, quo velit præmii propter merita, & non vicissim, quique respiciat merita tanquam causam præmii, non vicissim, in quibus nulla est contradictio.

Unde hic actus Divinus est tam causa meriti, quàm præmii; sed, ut ita dicam, priùs causans meritum tanquam causam secundam, & pro posteriori causans præmii tanquam effectum tam causæ primæ, scilicet decreti, quàm causæ secundæ, scilicet meriti: merita autem sunt causa quidem præmii; sed non sunt causa affectus, seu decreti Divini: neque hic à meritis causari potest, aut debet. Sic etiam casu, quo quis unico actu intendat tam sanitatem, quàm medicinam, et si sanitas sit causa finalis medicinæ, non tamen intentio sanitatis est causa finalis intentionis medicinæ. Et quamvis in hoc eodem casu medicina sit causa physica sanitatis, non tamen intentio medicinæ est causa intentionis sanitatis; cum unicus actus non possit esse causa sui ipsius. Sed neque propterea merita sunt causa finalis præmii; quia non datur præmii, ut existant merita; sed quia hæc existunt independentè à præmio, quamvis non independentè à decreto, cuius causa non sunt.

561. Dices. 1. Est inexplicabile, quomodo merita sint causa præmii, nisi ut absolute prævisa causent affectum Divinum, seu decretum dandi præmii propter merita: sed absoluta prævisio jam supponit decretum: ergo ad causandum suo modo hunc affectum præsupponitur jam aliud decretum, adeoque unum ad alterum: consequenter virtualiter distinguuntur; quia causa debet distinguì ab effectu. Resp. neg. maj. Causalitas meritorum respectu præmii stat in hoc, quò DEUS velit præmii, non quomodo, sed per talem tendentiam, quæ respiciat merita tanquam causam præmii, sive digna præmio, cui dignitati, seu exigentiæ velit se DEUS conformare: quæ tendentia est cuique nota ab experientia. Sic actus, volens simul medicinam, & sanitatem, vult medicinam ut medium, & sanitatem ut finem, non per hoc, quò intentio sanitatis causet intentionem medii (non enim

enim potest actus causare se ipsum) sed per specialem tendentiam.

Hæc responsio est ad mentem Angelici 1. part. quæst. 19. a. 5. ubi quærit, an voluntas DEI habeat causam, & respondet negativè. tum in corp. ait, quodd, si quis unico actu intendat finem, & medium, intentio finis non sit causa intentionis medii, quamvis per talem actum medium ordinetur ad finem, & consequenter ille sit causa istius. Docet ulterius, quodd, sicut DEUS non discurret intellectivè, nec cognitio unius in DEO est causa cognitionis alterius, ita nec discurret affectivè, nec volitio unius sit causa volitionis alterius: sed quodd DEUS velit utrumque simul, ordinando, non unam volitionem ad alteram, sed unum objectum creatum ad alterum: & concludit his verbis: *Vult ergo hoc esse propter hoc, sed non propter hoc vult hoc*: quæ aliter reddit ad 1. dicens. *Non quodd aliquid sit DEO causa volendi, sed in quantum vult, unum esse propter aliud.*

562. Dices 2do, Juxta nos scientia visionis esset etiam virtualiter identificata cum decreto: ergo esset causa rerum, quod tamen communiter nostri negant, quibus nos non opposuimus num. 361, prob. conf. Decretum est causa: ergo etiam scientia realiter, & virtualiter identificata. Resp. conc. ant. dist. conf. scientia visionis in sensu formali accepta. neg. conf. in sensu reali, vel virtuali. omitto, vel conc. conf. Scientia hæc non est causa in sensu formali; quia res non futura sunt; quia prævidentur: sed ideo prævidentur; quia futurae sunt, ut fuse probatum à num. 360. & seq. In sensu tamen reali, vel virtuali accepta scientia est causa, sicut decretum, quod est causa remota, & impedibilis respectu actuum liberorum creaturæ, ut infra dicemus. Ubi nota, etiam res futuras non esse causam scientiæ visionis strictè dictam; quia hæc est incausabilis.

563. Urgebis. Est imperceptibile, quodd scientia visionis realiter, & virtualiter sumpta possit dici causa remota; cum subsequatur objectum creatum. Resp. nego illatum. Scientia visionis non sequitur objectum physicè jam existens: sed tantum objectivè existens: atqui non est absurdum, quodd causa, præsertim remota, sequatur effectum objectivè existentem. Sic cognitio finis supponit finem objectivè existentem, & tamen causat illum saltem remotè; quia causat ejus intentionem.

Si dicas, causam non posse subsequi effectum absolute futurum, quamvis tantum in intentione volentis, aut tantum objectivè existentem. Resp. dist. non potest subsequi sub omni formalitate, conc. sub aliqua tantum. neg. Debent hoc omnes admittere in quocunque decreto efficaci DEI, quod tanquam causa præcedit: tanquam medium autem, in quo videtur necessario effectus absolute futurus, & à quo hic representatur, eundem objectivè existentem aliquo modo subsequitur, sive aequaliter supponit. Nec in hac prioritate, vel posterioritate, tantum rationis, qualicunque mutua, est ulla implicancia: imò, si etiam esset plus quam prioritas rationis mutua, esset ad summum inter causam physicam & intentionalem, vel duas intentionales, quæ per se præcisè non repugnaret; quamvis aliun-

de repugnet, aliquid reverà esse ad scientiam divinam plus quam ratione prius.

Paucis sic habe. Postquam DEUS per scientiam simplicis intelligentiæ prævidit, rem esse possibilem: & per scientiam mediam, quodd sub his, vel aliis conditionibus sit, vel non sit futura: tunc liberè identificat sibi terminationem volitionis, vel nolitionis, prædefinitionis, vel permissionis &c. Jam casu, quo DEUS rem vult, terminatio illa simul, & inseparabiliter, est representatio objecti futuri, tam in seipso, quam in seipsa terminatione, seu modo formaliter duplici. Talis terminatio, vel actus prærequiritur ad quodcunque objectum creatum, absolute futurum, licet non prærequiritur sub omni formalitate; nam non ideo prærequiritur, ut representatio objecti est: & hinc sub ista ratione dicitur formaliter sequi objectum absolute futurum (intelligi sequi negativè, seu posterioritate rationis, seu ita, ut non ideo sit objectum absolute futurum; quia datur formalitas scientiæ; sed potius ideo detur hæc formalitas; quia datur objectum: non autem positivè, ut ab ea producat, vel eam pro priori naturæ strictè dicto, aut magis, quam pro priori rationis, præsupponat) at verò idem actus, seu terminatio realiter sumpta, objectum tanquam causa saltem mediata antecedit.

564. Dices 1. Ideo res datur; quia DEUS eam vult, vel permittit: non ideo datur; quia eam cognoscit: ergo verificantur contradictoria de decreto, ac scientia. Resp. hæc tam parum esse contradictoria, quam ista: ideo contritio tendit in peccatum; quia est odium: non ideo tendit; quia est amor. Sensus tantum est iste: actus ille contingens DEI est causa rerum; quia volitio est: non est causa rerum; quia cognitio est: in sensu autem reali, vel virtuali, decretum, & scientia sunt causa eodem modo ex n. 562. Dices 2. Decretum non supponit objectivè objectum absolute futurum, sed tantum conditionatè futurum: scientia visionis supponit illud absolute futurum: ergo iterum verificantur contradictoria. Resp. dist. ant. non supponit, ut decretum est, conc. ant. ut scientia est, neg. ant. & conf.

Urgebis. Ergo antecedenter ad decretum DEI potest aliquid dici absolute futurum. Resp. neg. illatum ita simpliciter prolatum; quia neque potest simpliciter dari aliquid futurum ante scientiam visionis realiter acceptam; nam tam decretum, quam scientia visionis, realiter accepta, debent semper præcedere positivè tanquam causa physica remota, & impedibilis respectu actuum liberorum creaturæ. Hoc tamen admitto, quodd ens, absolute futurum, sit aliquo modo intentionaliter prius, & præcedat negativè ad decretum, non quidem sub omni formalitate acceptum, sed sub formalitate scientiæ: adeoque detur prioritas aliqua, quæ tamen non repugnat, ut dictum num. 563. Accedit, quodd scientia visionis non videat effectum futurum independentem à se ipsa.

565. Quodd autem spectat ad id, quodd dictum est, decretum supponere tantum objectum conditionatè futurum, recolenda sunt dicta num. 435. & seq. scilicet quodd idem sit objectum absolute futurum, & conditionatè futurum. Et quamvis dici deberet, quodd decretum haberet obje-

vel respiceret objectum alio modo, hic modus non se teneret ex parte objecti, sed ex parte decreti, nec aliud inferretur, quam, ad hoc, ut res decerneretur, non praequiri scientiam visionis: ut autem absolute videatur, praequiri decretum; hoc est, unam formalitatem praequiri formaliter ad alteram, & eminentialiter dirigere ad alteram, ex dictis *num. 555*. Si quæras, quid aliud sit à parte rei cognosci objectum conditionatè futurum ab eo, quando cognoscitur absolute futurum. Resp. esse aliam realiter cognitionem DEI, quæ habet identificatam sibi hanc terminationem, quam potuisset non habere: in objecto autem non est diversitas. Hoc tamen etiam notandum, quòd idem sit objectum, siue existat, siue non existat: & hinc non datur aliud, quando res existit, quam prius cognitum fuerit: sed id, quod prius non existit, nunc existit. Unde nunc non datur à parte rei objectum scientiæ de Antichristo (nec enim negatio est objectum ejus scientiæ) sed primum postea dabitur. Nec aliud præsupponit scientia visionis, aliud scientia media: sed tantum præsupponit alio modo: qui tamen modus non se tenet ex parte objecti, sed ex parte potentiæ intellectivæ. Nempe, ut possit dari absoluta scientia visionis, requiritur, ut intellectus sit pro priori rationis expeditus formalitate decreti: quæ formalitas non requiritur, ut sit expeditus ad scientiam mediam.

566. Ob. 2. Repugnat decretum positivè reprobativum hominis ante peccatum absolute prævisum: ergo absoluta prævisio, seu scientia visionis de peccato, debet præcedere decretum reprobativum: sed ante illam scientiam jam debet dari decretum permissivum: ergo unum decretum debet præcedere alterum: ergo debent esse virtualiter distincta. Resp. dist. conf. prævisio debet præcedere positivè. neg. conf. debet præcedere negativè, hoc est, non sequi. conc. conf. & dist. subsumpt. decretum permissivum debet præcedere positivè. neg. subsumpt. debet præcedere negativè. conc. subsumpt. dist. etiam 1. conf. unum decretum debet præcedere alterum positivè. neg. 1. conf. negativè, seu tantum formaliter. conc. 1. conf. & neg. 2dam.

Scientia visionis, sumpta formaliter, non præcedit rem, cujus est scientia, neque præcedenti illà eminentialiter, quam explicavimus *num. 555*, at verò aliquando præcedit rem aliam præcedenti negativà, hoc est, ut ratione sit prior, & illa res sit; quia datur scientia visionis de alia re: sic datur decretum reprobativum; quia datur scientia visionis de peccato, non vicissim: & sic scientia hæc eminentialiter præcedit decretum istud: nunquam autem præcedit hæc scientia decretum realiter, aut virtualiter. Et de hoc decreto reprobativo, seu puniendi propter peccata, ferme discutendum est, ac de decreto glorificandi propter merita, de quo *num. 559*. *§ seq. Dixi ferme*; nam quale sit discrimen inter reprobationem, & prædestinationem, inferiùs dicemus: quod tamen discrimen, quaecunque sit, non infert aliam distinctionem inter decreta, quàm formalem. Habet ergo actus reprobativus hæc prædicata: 1. quòd permittat peccatum. 2. quòd videat hoc absolute futurum. 3. quòd velit pœnam peccati. 4. quòd velit per talem tendentiam, quæ tendat in pœnam propter peccatum, non

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

vicissim: inter quæ nulla datur prorsus contradictio.

567. Dices. Juxta dicta DEUS eodem indivisibili decreto decernit absolute hominem creare, & damnare: hoc non stat cum Divina clementia: ergo, prob. min. Fuisset eligibilis homini relinqui in suo nihilo: ergo. Resp. Cur DEUS sit magis clemens, quando hominem damnat per secundum decretum, tamen jam ab æterno coexistens priori, quàm, si eum damnet statim per primum? & cur complexum hoc decretorum sit eligibilis, quàm unum decretum? Respondebis, alterum subsequi libertatem hominis, & existere propter liberam hominis malitiam. Sed idem tenendum de nostro decreto, quod formalitatem damnationis habet identificatam ex determinatione libera malitiæ humanæ, & impedibilem ab homine. In forma neg. min. ad prob. dist. ant. fuisset eligibilis antecederet ad liberum abusum beneficii creationis. neg. ant. consequenter ad liberum abusum. conc. ant. & neg. conf. Certè plurimis beneficiis, etiam ipso summo Incarnationis, abutuntur homines: quin propterea simpliciter sit eligibilis carere illis, quàm ea habere: sufficit igitur, si antecederet ad abusum sint magis eligibilia; nec propter abusum cessant esse maximi favores DEI.

568. Ob. 3. DEUS sapissime permittit peccatum subsequens propter aliud præcedens: hoc non stat sine multiplicatione decretorum: ergo. Conf. 1. DEUS Petrum amat, dum est in statu gratiæ: odit autem, dum est in statu peccati: hoc explicari non potest sine virtuali distinctione volitionum, scilicet amoris, & odii: ergo. Conf. 2dò. Causæ finales, & morales fiunt priores naturâ ad effectum per decretum DEI: ergo etiam decretum DEI debet esse prius naturâ: adeoque constituere actum primum proximum. Resp. neg. mi. Decretum puniendi debet suo modo explicari, ut decretum præmiandi, de quo *num. 559*. Nec scientia visionis de peccato priore causat decretum permissivum posterioris, sed tantum permissionem passivam, seu formalem non impeditionem: quæ siue stet in negatione auxilii efficaci, siue in alio quocunque, non identificatur cum DEO.

Ad 1. confir. neg. min. Difficultas hæc communis est omni sententiæ; quia oritur ex immutabilitate affectûs Divini: nec tollitur per distinctionem virtualem; quia hæc non potest facere, cessare priorem affectum, quod tamen rudibus videtur requiri ad hoc, ut Petrus modò sit amicus, modò inimicus DEI. Imò nec per realem distinctionem decretorum, vel affectuum tolleretur hæc difficultas; quia nihil horum consequenter esset defectibile. Solutio communis est, quòd DEUS ab æterno, simul, & semel, pro certo tempore, vel pro certis circumstantiis, Petrum amet, pro aliis autem odio habeat absque ulla distinctione decreti. Sic etiam homo potest aliquid velle pro aliquo tempore, pro quo e. g. delectabile est, cum proposito illud postea alienandi, vel omnino destruendi.

Ad 2dam conf. neg. ant. Oviedo *controv. 9. de anima punct. 5.* & alii. ego omitt. ant. neg. conf. Non omnis forma, quæ tribuit denominationem subiecto, est etiam capax illius denominationis. Sic effectus posterior tribuit causæ

R

de-

denominationem prioris, quin sit prior. Saltem decretum non debet esse immediatè prius naturâ: sufficit, si sit remotè prius; nam tamen sufficienter connectere unum cum altero poterit, eritque hæc dependentia effectûs ab his causis impedibilis, sicut ipsa causalitas. Quare, sicut DEUS per decretum suum vult e. g. dispositiones: & simul vult propter eas paratus esse ad concurrendum (in quo juxta hanc sententiam stat prioritas dispositionum ad effectum) ita vult, vel permittit istas causas, finales, morales &c. & dein propter istas vult, paratus esse ad concurrendum, quin ista volitio, vel decretum, debeat poni ex parte actûs primi proximi. Imò nec ipsæ causæ morales, vel finales, debent esse immediatè priores, seu constituere actum primum proximum, sed tantum cognitio, vel amor earum, nondum efficax, sed tantum complacentia (aliàs ipse amor tolleret libertatem, utpote efficaciter post se trahens actum subsequenter) atque sic causa moralis ad actum sæpe est voluntas DEI, seu decretum, quod non constituit actum primum proximum.

§ 69. Dices. Scientia visionis de peccato Petri constituit libertatem DEI ad puniendum, vel parcendum; quia, suppositâ illâ, DEUS est adhuc liber ad utrumque: ergo est distincta virtualiter à decreto punitivo: ergo etiam decretum permissivum peccati est ab hoc posteriore distinctum. Resp. neg. ant. Scientia visionis, non quidem formaliter sumpta, attamen realiter, aut virtualiter sumpta, determinat DEUM ad puniendum, casu, quo DEUS punit; quia ipsa est identificata etiam virtualiter cum illo decreto. Quare libertatem DEI in actu primo constituit tantum scientia simplicis intelligentiæ, & scientia media directâ, quibus suppositis, DEUS est liber ad determinandum se, ut velit potius absolute habere decretum permissivum, identificatum scientiæ visionis de peccato, vel prædeterminativum, seu collativum auxilii efficacis, identificatum cum scientia visionis de negatione peccati: item est liber, ut, si velit permittere peccatum, habeat scientiam visionis de peccato, identificatam decreto puniendi, vel decreto parcendi: non autem est liber ad habendam scientiam distinctam.

Quando igitur Authores aliqui dicunt, DEUM, suppositâ scientiæ visionis de peccato, esse liberum ad puniendum, aut parcendum: vel loquuntur juxta sententiam nobis oppositam, & non debemus eos sequi: vel loquuntur tantum in sensu formali, hoc est, quod formalitas scientiæ visionis, præcisivè sumpta, non determinet DEUM ad puniendum, sed hic adhuc sit præcisivè liber; cum hæc formalitas, præcisivè sumpta, sit indifferens ad utrumque decretum, sicut scilicet animal ad rationale, & irrationale: item quod scientia visionis formaliter præcedat, & sit prior ad decernendam pœnam, vel veniam.

§ 70. Ob. 4. DEUS habet voluntatem antecedentem effectivè inefficacem omnes homines salvandi: hæc voluntas distinguitur virtualiter, tum à decreto prædeterminativo, tum à reprobato: ergo, prob. min. Repugnat, idem decretum virtualiter indivisibile velle idem efficaciter, & inefficaciter: ergo illa voluntas debet esse distincta à decreto prædeterminativo. Rursus, si non

esset distincta illa voluntas antecedens à decreto reprobato, DEUS omni sua voluntate vellet damnationem hominis: ergo nullum faceret beneficium reprobis, quod est falsum. Resp. dist. maj. ita, ut sit inefficax etiam respectu prædeterminatorum. neg. maj. tantum respectu reproborum. conc. maj. & neg. min. ac conf. ad 1^{am} partem probationis omitto ant. & nego conf. vel potius suppositum, quod decretum illud, seu voluntas antecedens, respectu prædeterminatorum, sit inefficax. ad 2^{am} partem prob. dist. ant. ita, ut simul eadem omni voluntate velit etiam eorum salutem. conc. ant. ut hanc non velit, neg. ant. & conf.

Suppono, idem decretum DEI posse esse efficax respectu aliquorum objectorum, & inefficax respectu aliorum; quia in hoc nulla est prorsus contradictio; sæpe enim homo vult aliquid efficaciter facere; quia facile potest: & aliud inefficaciter, si non esset nimia difficultas. Suppono etiam, DEUM velle salutem omnium, non decreto confusè tendente in omnes (quod esset imperfectum) sed clarè, & distinctè in quemlibet. His suppositis, facile capitur, quomodo idem decretum respectu prædeterminatorum sit absolute efficax, tum quoad media salutis, tum quoad ipsam salutem: respectu reproborum verò sit efficax quoad media salutis sufficientia, quæ effectivè confert, & quæ utique sunt beneficia DEI, ratione quorum hoc decretum etiam reprobis est valde beneficium: item quod sit efficax saltem affectivè quoad eorum salutem; quia DEUS sincerè vult eos salvari, quantum est ex parte sua, & in hunc finem dat media: nec per ipsum stat, quod minus salventur: quamvis id decretum non sit respectu ipsius salutis efficax effectivè; quia DEUS non decernit eis absolute gloriam: sed hoc provenit ex eorum culpa, ut omnes dicere debent.

§ 71. Ob. 5. Singulæ creaturæ, etiam ut invicem coexistentes, habent suam unaquæque peculiarem amabilitatem, & peculiarem contemptibilitatem: ergo quælibet, etiam ut alteri coexistens, est amabilis à DEO separabiliter, seu per amorem ab aliis separabilem: ergo volitiones DEI, & decreta sunt separabilia, prob. conf. Quælibet res per suam contemptibilitatem potest retrahere affectum Divinum à se: ergo potest amorem sui separare ab amore aliarum rerum: ergo potest etiam amari per affectum separatim ab amore aliarum; quia potest attrahere affectum Divinum, dum aliæ retrahunt. Confir. Juxta nos, si vel mulca, quæ de facto existit, non daretur, tunc DEUS totum mundum, ejusque ordinem, ac omnia alia, aliter, seu per aliud decretum decrevisset: hoc est incredibile: ergo.

Resp. Hæ phrasæ paulò obscuriores, in antecedente positi, tantum significant, quamcunque creaturam posse amari, vel non amari, quin ametur, vel non ametur altera: quod totum conceditur, & dist. conf. quælibet creatura est amabilis separabiliter, seu per amorem, qui sit separabilis ab amore alterius simul existente. neg. conf. qui non sit amor alterius. conc. 1^{am}, & neg. 2^{am} conf. Potest quælibet creatura amari, vel non amari; potest enim DEUS elicere amorem, qui tendat in plures, vel pauciores creaturas

ras pro libitu: at non potest amari creatura per amorem, qui tendat in ipsam solum, nisi DEUS velit eam solum, & nullam aliam amare; quando enim vult plures amare, aut decernere, debet omnes uno amore amare, & uno decreto decernere. ad prob. dist. eodem modo. Ad conf. dist. mai. aliter, hoc est per decretum habens aliam terminationem, conc. maj. aliter statuens, subdist. de musica illa, conc. maj. de aliis rebus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf.

§72. Ob. 6. Leges Divinae constituunt actum primum proximum liberum: sed hæc sunt decreta DEI; quia lex constituitur ex voluntate legislatoris: ergo. Resp. neg. maj. Actum primum constituit sola cognitio legum, quæ potest dari, quando lex non est, nec essentialiter connectitur cum existentia certæ legis. Dices. Hæc cognitio saepe stat in actu fidei, essentialiter præsupponente legem, seu decretum. Resp. dist. in actu supponente hoc decretum in individuo. neg. in specie. om. nam hic actus fidei potest dari, sive decretum præcipiens sit prædefinitivum, sive permissivum, modò habeat formalitatem præcepti: unde nihil est ex parte actus imi essentialiter connexum cum actu 2do; nam actus fidei est indifferens, decretum est impedibile: & quidem stante actu fidei; hic enim potest dari, seu componi cum utroque decreto, sive prædefinitivo, quod infert actum secundum præceptum, sive permissivo, quod infert ejus omissionem, modò, ut dictum est, habeat formalitatem legis, seu præcepti: quæ formalitas etiam non connectitur cum actu, sed est adhuc omnino indifferens. Superest difficultas de applicatione, seu præparatione omnipotentiae ad concurrendum, pro qua explicanda sit

ARTICULUS VII.

An Applicatio Omnipotentiae constitutiva actus primi proximi stet in decreto DEI.

§73. Notandum 1mo, libertatem in actu primo esse potentiam, quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere, & non agere: intellige, in sensu diviso; quia homo liber debet habere similitudinem potentiae, quamvis non potentiam simultatis. Et siquidem potest agere, & purè non agere, seu purè omittere, dicitur libertas contradictionis: si autem potest agere aliquid positivè oppositum, dicitur libertas contrarietatis. Ex hoc autem sequitur, quòd neque ille sit liber, qui non habet, vel non potest pro libitu habere omnia necessaria ad agendum: neque ille, qui habet impedimentum inauferibile agendi: neque etiam ille, qui est necessitatus ad agendum, ut patet. Unde, ut quis sit liber, requiritur, ut habeat principia requisita ad utrumque cum exclusionem, tum impedimentorum, tum etiam necessitantium ad unum determinatum exercitium. Hæc supponenda ex tractatu de act. bum.

§74. Notandum 2do, ad actum liberum, præsertim, si supponatur extrinsecè liber, non prærequiri tantum principia, à quibus ipse pro-

cedit, seu, quæ in ipsum influunt, sed etiam alia, à quibus non procedit, quæque non influunt. Sic e. g. ad actum amoris DEI liberum non tantum prærequiritur motivum alliciens ad DEUM amandum, sed etiam aliud retrahens, licet hoc nec physicè, nec moraliter influat in actum amoris. Ratio est; quia actus liber ut talis debet procedere à potentia expedita ad utrumque: ergo ab habente principia non tantum ad unum, sed etiam ad oppositum. Unde, licet amor DEI ut sic non exigit motivum retrahens, ut patet in Beatis, qui amant DEUM intensissimè sine motivo retrahente: at exigit hoc ut liber. Hinc actus primus liber componitur ex duobus actibus primis partialibus, quorum unus involvit principia e. g. ad amorem: alter involvit principia ad omissionem amoris, vel odium. Licet autem aliquid non sit influxivum in unum e. g. amorem, tamen potest constituere actum primum liberum ad illud: sicut econtra etiam, licet aliquid non sit activum, potest tamen impedire actum liberum, e. g. catena pedibus injecta non est activa respectu fugæ, sed impeditiva.

Infert ex his Sagara in manu scriptis, non omnia constitutiva actus primi liberi esse priora naturæ ad actum liberum; quia e. g. motivum retrahens non est prius naturæ ad amorem; nam ad illum non determinat, neque ut causa, neque ut dispositio, aut conditio, nec in genere physico, nec in morali: sed tantum est prius naturæ ad omissionem, vel odium. Si dicas, motivum retrahens saltem esse prius naturæ ad amorem ut liberum, responderet hic auctor negando illatum, stando in sententia statuente libertatem extrinsecam actus; nam amor ut liber est idem, ac complexum ex amore, & actu primo: adeoque illud motivum, cum non sit prius ad amorem, deberet esse prius ad actum primum, seu ad seipsum, quod repugnat. Quare istud motivum est tantum concomitans actum liberum; quia scilicet, ut voluntas possit dici liberè agere, debet durante sua actione habere motivum retrahens; nam hoc necessariò exigitur à iudicio indifferente. Hinc non omne illud est prius naturæ ad actum 2dum, quod constituit quomodocunque actum unum totalem: sed quod ita constituit, ut influat, vel certè determinet ad actum 2dum. Quidquid autem sit de hac doctrina, de qua etiam potest videri Gormaz de act. bum. num. 328. 329. & 472. saltem juxta eos, qui docent actus extrinsecè liberos, non sunt omnia ita priora, ut actus 2dus ea essentialiter respiciat, etiam tantum disjunctivè.

§75. Notandum 3tio, constitutiva actus primi liberi diversimodè se habere ad actionem liberam; nam 1mo aliqua sunt indifferentia, ut conjungantur cum utroque extremo, & in utrumque influant: ita se habet voluntas, omnipotentia, cognitio motivi allicientis, & retrahentis, si sit unica; nam, si alia esset cognitio motivi allicientis, & alia retrahentis; tunc ista non influeret in actum, e. g. amorem. 2do alia sunt quidem indifferentia, ut conjungantur cum utroque: non tamen in utrumque, sed in unum tantum influunt: ita se habet cognitio duplex, quarum una repræsentat tantum motivum alliciens, altera retrahens; item gratia actualis, quæ non

non influit in peccatum. 3to alia sunt indifferentia, ut conjungantur cum utroque, sed in neutrum influunt: ita se habent negationes impedimentorum, & necessitantium, quæ dicuntur constitutiva negativa: neque constituunt potentiam in ratione activæ, sed liberæ. 4to voluntas præter conjungibilitatem, & potentiam influendi in utrumque, habet insuper indifferentiam electionis, & privativè jus determinandi se, & alia conprincipia ad agendum, vel non agendum &c.

Notandum 4to, etsi quis actu non habeat omnia prærequisita, si tamen possit ea pro libitu habere: vel, etsi adsint impedimenta, si tamen possit quis ea pro libitu remove, talem esse sufficienter liberum. Sic, licet de nocte non possis legere sine lumine, si tamen hoc pro libitu possis accendere, liber es ad legendum: & sic de aliis; libertas enim, maximè in consideratione Theologica, stat non tam in potestate physice proxima ad agendum, e.g. legendum, sed in potestate moraliter imputativè proxima, quæ constituitur sufficienter per potestatem acquirendi prærequisita, vel tollendi impedimenta, ut patet in modo adducto exemplo.

576. Notandum 5to, alium esse actum primum remotum, alium actum primum proximum. Ille est causa actus primi proximi, & hunc non constituit, saltem non necessariò, nisi forte consideretur quoad omnipotentiam DEI, quæ constituit omnes actus primos creatos remotos, & proximos, ut consideranti patebit. Iste est causa, vel potentia expedita ad ipsam actionem: e.g. actus primus proximus ad legendum est potentia videndi, & legendi, lux, liber, cognitio &c. actus primus remotus est, pater hominis legentis, typographus, bibliopegus &c. qui non constituunt actum primum proximum; nam modò daretur homo potens legere, etiam per creationem, & sine patre, itemque liber sine illis artificibus, daretur tota potentia proximè expedita ad legendum.

Notandum 6to, alium esse actum primum proximum libertatis creatæ, alium actum primum metaphysicum libertatis Divinæ; quia aliud est, DEUM esse liberum, aliud hominem. Actus primus proximus liber DEI involvit e.g. omnipotentiam, scientiam simplicis intelligentiæ, & mediam directam de actibus nostris conditionatè futuris; quia DEUS nihil potest decernere nisi post plenissimam, & comprehensivam notitiam finis, mediorum, congruentiæ, disconvenientiæ, proportionis &c. de quo plura supra n. 558. At vero actus primus liber hominis involvit quidem omnipotentiam, sine cujus concursu nil potest fieri: sed non involvit scientias illas; quia modò homo haberet sufficientia auxilia, & omnipotentiam ad concurrendum paratam &c. etsi per impossibile DEUS nullam scientiam haberet de futuro eventu, jam ille esset liber ad operandum.

577. Si petas, quid igitur libertas creata, seu actus primus proximus liber creaturæ, dicat formaliter, seu quid constitutivè involvat? Resp. Involvit imò ipsam voluntatem creatam, quæ est rectum libertatis, & subjectum recipiens denominationem liberi in actu primo. 2do cognitionem indifferentem, seu boni, & mali, aut al-

licientem, & retrahentem: sive jam una cognitio utrumque motivum repræsentet, sive sint duæ, aut plures pro diversitate motivorum. 3to carentiam omnis impedimenti inaufertibilis à voluntate, vel necessitantis ad unum, & inimpedibilis. 4to præsentiam omnis prærequisiti à voluntate pro libitu inacquiribilis: tales sunt gratiæ excitantes ad actum supernaturalem, habitus virtutum, vel locò istorum omnipotentia specialiter applicata &c. 5to ipsam omnipotentiam, non quidem ut productivam ipsius voluntatis, vel auxiliorum &c. (nam sub hac ratione omnipotentia constituit actum primum remotum) sed ut concursivam cum voluntate ad actum, quem voluntas eligit.

578. Jam verò omnis causa constituens actum primum proximum debet esse applicata, sive præparata ad agendum; alias non est proximè expedita; cum tamen actus primus proximus sit idem, ac proximè expeditus ad agendum: ergo etiam omnipotentia Divina, ut constituens actum primum proximum, debet esse ita applicata, seu præparata. Et hæc applicatio debet constituere libertatem proximam: quæstio autem jam est, in quo hæc applicatio, seu præparatio consistat; si enim decretum sit virtualiter unicum, non videtur posse constitui in decreto; quia deberet admitti, quòd hoc decretum constitueret actum primum proximum liberum, quod non videtur posse dici.

Ratio est. Sive decretum hoc sit prædefinitivum, sive permissivum (præcendens enim, sive indifferens indifferentiæ conjungibilitatis cum utroque extremo, in hoc systemate non datur) est semper essentialiter connexum, vel cum actu, vel cum omissione ejusdem: nihil autem essentialiter connexum cum uno extremo libertatis videtur posse constituere actum primum proximum indifferentem, etiam si esset impedibile; quia tamen tolleret libertatem; vel enim voluntas esset libera in sensu composito talis entitatis, e.g. decreti: vel in sensu diviso: non in sensu composito; quia non potest omitti actus, stante illa entitate, vel decreto: non in sensu diviso; quia eatenus daretur sensus divisus, quatenus impediretur ea entitas, vel decretum: sed sic non daretur amplius libertas: ergo, prob. min. Sublato, vel impedito aliquo constitutivo libertatis, per se requisito, tollitur libertas ipsa; nam, ablata parte, aufertur totum: ergo.

579. Quidam ingeniosus Recentior in *the-sibus de libertate creata Dilingæ anno 1711. editis* disputat, an non possit dici, quòd actus primus proximus liber constituatur per aliquod decretum disjunctum, seu indeterminatè sumptum, sicut e.g. libertas equitandi constituitur per aliquem equum indeterminatè sumptum; atque ingeniosè multa ibi pro affirmativa sententia congerit. Et siquidem defendi id posset, nostræ sententiæ non obesset: at non fido speciosè dictis, quibus ipse auctor non fidit, dum sub finem negativam amplectitur: nam actus primus proximus liber totus est hypothetis, seu conditio scientiæ mediæ, ut est in confesso apud nostros: at non potest DEUS ex parte hypothetis scientiæ mediæ videre, sive disjunctim, sive divisim, decretum prædefinitivum, aut reprobativum: ergo. Prob. min. DEUS deberet ita di-cere

cere e. g. Si Petrus habuerit hanc gratiam, vel omnipotentiam applicatam per aliquod decretum, tunc consentiet: sed DEUS non potest ita dicere per scientiam mediam: ergo. prob. min. DEUS non tendit confusè in aliquod decretum, sed clarè distinguit prædefinitivum, ac permissivum: adeoque, quamvis disjunctim affirmaret ista decreta, tamen sic diceret: Si Petrus habuerit gratiam, vel omnipotentiam applicatam, sive per decretum prædefinitivum, sive permissivum, consentiet: atqui DEUS non potest sic tendere per scientiam mediam: ergo. prob. facile min. Hæc propositio, ut rectè Revisores Romani rescripserunt anno 1709. est DEO indigna, & ridicula; quia esset similis huic: Si muro induceretur color, sive albus, sive niger, dealbaretur: vel huic: Si haberem equum, vel navim, equitarem, vel: Si Petrus ad me veniret, sive vivus, sive mortuus, me verberaret: quæ sunt ridicula, & inepta; nam omnia, quæ ponuntur ex parte hypothese propositionis conditionalis, sive determinatè, sive disjunctim, debent esse conducentia ad conditionatum, sicut quilibet equus, etiam disjunctim, conduit ad equitandum: atqui decretum permissivum tam parùm conduit ad consensum, imò fortè minus, quàm color niger ad dealbandum, vel navis ad equitandum.

§80. Dein dicta propositio partim esset necessario vera: partim esset falsa. prob. Prima pars propositionis: Si Petrus habuerit gratiam per decretum prædefinitivum se tenens ex parte hypothese, consentiet: est necessario vera, adeoque non affirmabilis per scientiam mediam, sed per scientiam simplicis intelligentiæ: altera verò: Si habuerit gratiam per decretum permissivum se tenens ex parte hypothese, consentiet: est necessario falsa: ergo non potest ullo modo à DEO affirmari. Et certè eodem modo posset dici, gratiam necessitantem, & insufficientem posse, disjunctim acceptas, constituere hypothese scientiæ mediæ, adeoque sufficere ad libertatem humanam: & DEUM posse per scientiam mediam dicere: Si Petrus habuerit aliquam gratiam, consentiet &c. ergo gratia Jansenistarum non tollet libertatem.

Si dicas, non esse in potestate hominis, habere gratiam potius hanc, quàm illam. Resp. 1. fors posse dici, esse in potestate hominis, sicut in hoc systemate decretum. Resp. 2. Si res bene consideretur, juxta hoc systema non esse in potestate libera hominis habere decretum; nam non potest homo determinare DEUM ad ullum decretum collativum gratiæ; quia DEUS potest nullam dare. Sed neque juxta adversarios posset homo impedire decretum; quia hoc eatenus posset, quatenus posset determinare ad scientiam mediam de consensu, quæ posita DEUS, volens dare auxilium, illud non posset dare per decretum permissivum: vel vicissim, posita scientiâ mediâ de dissensu, non posset illud dare per decretum prædefinitivum: sed juxta hoc systema DEUS non posset habere scientiam mediam de consensu, aut dissensu, ut jam ostensum; quia nunquam daretur hypothese apta scientiæ mediæ: ergo.

Quare, ut salvetur libertas creata, debent ea omnia, quæ ex parte hypothese scientiæ mediæ necessario per se requiruntur, sive quæ con-

stituunt actum primum proximum immediatum & necessario requisitum, esse indifferentia, sive dein determinatè, sive indeterminatè sumpta requirantur, modò per se requirantur, & non tantum per accidens se habeant, seu ita, ut, iis pro libitu voluntatis ablati, tamen adhuc maneat totus actus primus liber, per se, & necessario requisitus; si enim ita se haberet, etsi essent connexa cum uno extremo, modò essent impedibilia, non tollerent libertatem.

§81. Scio, hæc dictis opponi paritatem habitus charitatis, influentis in actum sub gravi præceptum, pro instanti determinato, quo casu habitus est impossibilis cum omissione, utpote graviter peccaminosa. Sed resp. Omnipotentia Divina in eo casu deberet esse parata ad supplendum quodcumque aliud principium, si quod deficeret ex necessariis ad libertatem: cumque hæc sit conjungibilis cum utroque extremo, per illam in eo casu sufficienter constitueretur libertas, & habitus eo casu se haberet tanquam aliquid per accidens tantum constitutivum actus primi proximi. Quare est ingens disparitas inter hunc, & priorem casum, ubi nullum decretum est indifferens, & per nullum seorsim constituitur libertas.

Quòd si tamen fingatur casus esse prorsus æqualis (quod difficile fieret, eoquòd omnipotentia ex se semper sit indifferens) tunc etiam influxus ille habitus eodem modo posset negari: & negant eum plurimi cum Gormaz de actib. human. à num. 292. ubi fusissimè hanc quæstionem examinat. Quare nollem dicere, quòd aliquod decretum, etiam tantum disjunctim sumptum, constituat actum primum proximum liberum creaturæ, etiam ex eo, quòd anno 1709. Revisores nostri Romani hanc sententiam non permittendam censuerint. Unde in alio reponenda est formalis applicatio, seu præparatio omnipotentiae Divinæ in actu primo: quamvis facile concedam, quòd applicatio, vel præparatio causalis, quæ non ingreditur actum primum proximum, sed remotum, possit in aliquo decreto statui.

§82. Dico igitur. Formalis applicatio, seu præparatio omnipotentiae Divinæ ad concurrentem cum creatura stat, imò in ipsa omnipotentia Divina ex se, seu ex conceptu causæ primæ ita constituta, ut, quodcumque creatura agit, etiam ipsa necessario agat: sicut immensitas DEI exigit, ut, ubicunque, etiam de novo, est locus, statim adsit: vel æternitas, ut, ubicunque de novo est creatura, ei statim coexistat. addò stat in ipso actu primo proximo creato completo, qui exigit concursum omnipotentiae Divinæ cum voluntate creata, ita, ut sine miraculo negari non possit ille concursus; sicut enim hunc concursum exigunt causæ 2dæ necessariæ, ita etiam liberæ. 3tio in negatione omnis impedimenti, sive hoc sit decretum miraculosum, impediens actionem creaturæ, & consequenter concursum omnipotentiae, sive aliquid aliud. His tribus positis, habetur, quidquid requiritur ad hoc, ut omnipotentia Divina sit præparata, & applicata ad operandum. ita Sagara, Munieffa disp. 9. de omnipotentia DEI sect. 12. & communiter illi authores, qui decretum DEI virtualitè indivisibile statuunt,

§83. Prob. concl. Physicè omnipotentia Divina est applicata per immensitatem identificatam: moraliter autem applicatur sufficienter per ista tria, ex quibus tamen nullum est decretum DEI: ergo. Unde aliquo modo omnipotentia Divina se habet, ut habitus, qui, quodcumque adest, semper cum voluntate, pro huius determinatione, concurrat, quin per decretum DEI formaliter, & positivè applicetur, aut reddatur expeditus ad concurrendum; sic enim etiam omnipotentia, intimè creaturæ agentis præfens, & physicè applicatissima, semper parata est cum voluntate pro huius determinatione concurrere, quando hæc per reliqua conprincipia (quæ ipsa etiam exigunt concursum omnipotentia) est expedita; quin debeat per decretum positivum, se tenens ex parte actus primi proximi, determinari: sed sufficit decretum se tenens ex parte actus primi remoti, per quod, sicuti debet DEUS conferre habitus, & reliqua principia necessaria voluntati, ita debet etiam nolle impedire omnipotentiam. Dixi tantum, omnipotentiam habere se aliquo modo, sicut habitus; nam habitus, etiam realiter sumptus, non potest impedire actionem voluntatis, neque potest nolle concurrere: potest tamen hoc omnipotentia realiter sumpta, utpote identificata cum voluntate Divina.

§84. Confirm. conclusio positivè, saltem contra nostros, & plurimos alios, negantes prædeterminationem ad materiale peccati. Decretum indifferens, quod ipsi statuunt, non applicat formaliter omnipotentiam ad actionem peccaminosam: ergo debet ipsa per se, vel per aliquid aliud esse applicata, ut agat: atqui nihil assignari potest, nisi ea, quæ à nobis assignata sunt: ergo. prob. ant. Decretum indifferens non potest habere hunc sensum, ut DEUS dicat: *Volo concurrere, vel ad actum bonum, vel ad actum malum*: nam sic voluntas DEI eodem modo se haberet ad bonum & malum, quod est falsum, & contra Tridentinum. Et sanè, ut ait Sagara, si homo diceret: volo ditari, vel per fas, vel per nefas: malè vellet: ergo etiam malè vellet DEUS, si diceret: volo exercere omnipotentiam, vel per actum bonum, vel per actum malum.

§85. Nec dicas, decretum sic tendere: *Volo concurrere, vel ad actum bonum cum inclinatione, vel ad malum contra inclinationem*; nam, si positivè vult concurrere ad malum, hoc ipso non agit contra inclinationem efficacem; ipsa enim volitio positiva est efficax inclinatio ad malum. Quod autem simul jungatur inefficax volitio, non excusat à malo; nam etiam, qui negat fidem metu mortis, habet inefficacem volitionem suæ negationis; quia autem eam absolute vult, tamen graviter peccat. Igitur decretum tantum posset habere hunc sensum: *Volo concursum ad actum bonum: permitto concursum ad actum malum*: sed hoc decretum tantum non impedit omnipotentiam à concursu: hoc autem non est eam applicare, ut patet millenis exemplis.

Sic, si tantum non impedio, ut alter meo instrumento, vel etiam mea manu, alterum percutiat, ego neutrum applico ad percussionem: qui tantum non impedit peccatum alterius, non positivè illum applicat ad peccandum: neque

est causa physica peccati: imò nec moralis, si non tenetur impedire: ergo, si alter non impeditur peccet, debet supponi aliunde applicatus, aut determinatus: ergo etiam, si DEUS per decretum indifferens, ab adversariis assertum, tantum non impedit omnipotentiam à concursu ad actum malum, debet illa aliunde jam esse formaliter applicata, & præparata ad illum. Quod si autem formalis applicatio omnipotentia ad actum malum non stet in decreto DEI, nulla est ratio efficax dicendi, quod applicatio, vel præparatio necessaria ad actum bonum, debeat in decreto consistere, ut patet consideranti, & magis patebit ex solutione objectionum.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Objectiones.

§86. **O**B. 1. Omnipotentia Divina, & decretum DEI sunt realiter idem: ergo, si applicata est omnipotentia per se ipsam, est applicata per decretum. Confir. Applicatio agentis creati ad passum non consistit formaliter in entitate causæ, & actu primo proximo: ergo neque applicatio agentis increati, seu omnipotentia. Resp. neg. conf. Etiam natura Divina, & Pater, sunt idem, quin natura generet. Datur scilicet distinctio inter omnipotentiam necessariam, & decretum contingens, similis illi, quæ datur in Divinis inter naturam, & Patrem. Ad confir. neg. conf. Applicatio causæ creatæ neque stat in decreto DEI: ergo neque in hoc stabit applicatio omnipotentia. Scilicet aliquæ denominationes non possunt explicari sine entitate modali, aliæ non sine decreto: aliæ verò sine utroque: & talis est denominatio omnipotentia applicata; quæ non est physica (nam physicè applicata est per immensitatem) sed moralis, significatque omnipotentiam esse expeditam, vel præparatam ad concurrendum: quod totum habetur sine decreto, sicut juxta adversarios habetur sine modo.

§87. Ob. 2da. Juxta nos omnipotentia Divina esset applicata antecederet ad decretum DEI: ergo creatura posset absolute agere ante decretum DEI, quod est falsum. Conf. Libertas creata non potest dari sine decreto DEI: ergo nostra sententia est falsa. Resp. 1. neg. conf. quia non solum omnipotentia applicata, sed etiam alia conprincipia requiruntur: neque omnia, etiam ab omnipotentia, suppleri possunt, e.g. cognitio respectu volitionis. Resp. 2. neg. ant. Applicatio formalis omnipotentia, ut dictum, stat partialiter etiam in actu primo, qui non datur ante decretum, sed ab hoc debet causari, licet non debeat constitui. Ad conf. dist. ant. Libertas non potest dari sine decreto eam causante. conc. ant. sine decreto eam constituyente. neg. ant. & conf. Si libertas datur absolute, datur etiam decretum, eam absolute causans: si libertas tantum datur conditionatè, sufficit etiam tantum conditionatè dari decretum.

§88. Ob. 3. Concursus debet esse DEO voluntarius, & liber: talis esse non potest, nisi constituatur per decretum: ergo. Confirm. Si applicatio omnipotentia ad actus creaturæ libe-

ros non involvit decretum DEI, neque applicatio ejusdem ad actus DEO liberos involvet decretum DEI: hoc est falsum: ergo. prob. min. Omnipotentia se habet sicut manus in homine: sed manus non est expedita ad operandum, nisi per volitionem: ergo nec omnipotentia. Resp. om. ma. neg. min. Vel loquimur de concursu in actu primo (hoc est, de applicatione, aut preparatione omnipotentiae) & hic non debet esse liber formaliter, & in se, sed tantum per denominationem extrinsecam à decreto illam causante: sicut actus fidei, vel actus externus, non est liber in se, sed per denominationem extrinsecam ab imperio voluntatis eum causante. Vel loquimur de concursu in actu 2do: & hic non debet esse DEO liber, aut voluntarius; quia potest esse peccaminosus. Ad summum debet esse liberè à DEO permissus, seu permissio ipsius debet esse libera.

Ad confir. om. ma. neg. min. ad prob. om. ma. dist. min. manus non est expedita, hoc est, non est determinata ad agendum. conc. min. non est preparata, ut mox agat pro determinatione voluntatis. neg. min. & sub eadem dist. conc. vel neg. conf. Applicatio omnipotentiae, vel preparatio, plus non dicit, quam, ut ipsa parata sit ad mox agendum pro determinatione voluntatis, non autem, ut actu agat; nam, quamvis omnipotentia sit applicatissima, tamen, si voluntas agere nolit, etiam ipsa non aget: & hinc, licet ad actu agendum omnipotentia exigit, vel pro priori rationis praesupponat, determinationem voluntatis, haec tamen non constituit applicationem. Et sic etiam manus est applicata, hoc est, parata ad agendum, antecederet ad actum voluntatis: quamvis ad hoc, ut actu agat, debeat à voluntate determinari. Quod autem actus primus proximus DEI, non quidem ad volendum, sed ad agendum ad extra, involvat decretum DEI, non probat, idem etiam involvi ab actu primo proximo creaturae; quia aliud requiritur, ut DEUS actum immediate liberè producat, aliud ut eum ita producat creatura.

§89. Ob. 4. Applicatio omnipotentiae ad actus bonos debet constitui ex decreto DEI: ergo aliquod decretum constituit actum primum. prob. ant. aliàs DEUS non magis esset propensus ad bonum, quam ad malum: itémque actus primus proximus ab eo collatus eodem modo se haberet ad bonum, & malum: sed hoc est falsum, & partim etiam contra Tridentinum: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. utrumque membrum maj. In actu primo proximo non involvitur volitio DEI: unde in illo nulla est propositio formalis DEI, neque ad unum, neque ad alterum: in actu autem remoto DEUS utique est magis propensus ad bonum, quam ad malum; quia dat actum primum proximum ex intentione boni, suadendo, & praecipiendo etiam illum: alterum verò prohibendo, & tantum permittendo. Ex quo habetur, neque ipsum actum primum proximum, saltem quoad principia, quae proveniunt à DEO, ad illa determinante, eodem modo se habere ad malum, & bonum; nam illustratio, & inspiratio Divina utique magis tendit ad bonum. Si autem nihil aliud adversarius intelligat, quam actum primum ad neutrum necessitare, facile conceditur maj. & neg. min.

§90. Ob. 5. Saltem applicatio causalis omnipotentiae, quae stat in decreto, se tenet ex parte actus primi remoti: ergo, si decretum est connexum cum uno libertatis extremo, tollit libertatem. prob. conf. Si non possum impedire liberè causam proximam, neque possum liberè impedire causam remotam: sed hac ratione non possum impedire decretum connexum, quod stat ex parte actus primi remoti: ergo ruit libertas. prob. maj. Videtur imperceptibile, quod possum impedire causam remotam, si non possum impedire propinquiorem: ergo. Resp. conc. ant. neg. conf. ad prob. neg. maj. adhuc probationem neg. ant. si sermo sit de causa remota, sine qua potest dari absolute causa proxima; si enim causa remota essentialiter, & determinatè requireretur ad proximam, utique, eam impediret, impediretur etiam causa proxima: at decretum DEI non praerequitur determinatè ad ponendum actum primum proximum; quia hic est indifferens, ut ponatur per decretum praedefinitivum, vel permissivum.

Explicatur ulterius. Si impeditur aliqua causa proxima (quae non sit tantum principium per accidens, de qua re n. §80.) eo ipso impeditur libertas; quia impeditur constitutivum ejusdem (de qua re vide etiam num. §78.) ergo non potest impedi liberè: si autem impeditur tantum causa remota, non necessario, aut determinatè requisita, potest stare tota libertas, ab alia causa remota proveniens: ergo potest causa remota liberè impedi. Neque hic est paritas cum causis necessariis, seu in ordine ad actum necessarium, e. g. cum patre, & avo; quia istae non constituunt ullam libertatem, adeoque non debent esse ullatenus impedibiles.

§91. Si quæras, quomodo decretum DEI, tanquam causa remota, possit impedi. Resp. sicut diximus num. §78. scientiam visionis posse impedi non tam ratione existentiae actualis, & physicae, quam ratione existentiae objectivae; ita etiam dicendum, posse eodem modo impedi decretum. Scilicet in mea potestate est, ut conditionatè ponatur actus, vel non ponatur, adeoque, ut objectivè ab aeterno existat conditionatè vel non existat. Si existit, datur de ipso scientia media: ex qua tamen non infertur, dari etiam decretum praedefinitivum de ipso; quia DEUS non semper decernit, minus debet decernere, seu praedefinire actum, per scientiam mediam praevium futurum. Si autem actus non existit objectivè, non datur de ipso scientia media: ex qua negatione infertur, etiam decretum praedefinitivum non existere; quia DEUS non potest praedefinire, salva libertate, actum, nisi per scientiam mediam praevium: ergo, cum sit in mea potestate impedire scientiam mediam de consensu, est etiam in mea potestate impedire decretum praedefinitivum. Similiter res se habet circa dissensum, quem, quia etiam, quando praevius sum ponere, tamen possum impedire, possum quoque impedire decretum permissivum.

Itaque quodcumque decretum collativum actus primi proximi liberi, determinatè sumptum, est impedibile ab homine. Non tamen ideo etiam est impedibile pro libitu hominis ipsa libertas, seu ipse actus primus proximus; nam,

nam, licet possim impedire seorsim quodcumque decretum determinatè sumptum (quia possum consentire, & dissentire) tamen non possum impedire pro libitu meo utrumque simul. Unde DEUS semper, posita quacunque scientia media, est liber ad dandum actum primum proximum per alterutrum decretum, vel ad eum non dandum: sed tamen homo potest eum determinare aliquo modo disjunctivè, ut, si velit dare, det potius per decretum prædefinitivum, quam permissivum, vel vicissim. Recolantur etiam hinc dicta num. 513.

592. Dices. Actus primus proximus includit etiam illustrationes supernas: sed istæ, tanquam cognitiones, adeoque actus vitales, & identificatæ cum actione productiva sui, essentialiter respiciunt actum primum remotum tanquam suam causam: ergo essentialiter etiam respiciunt decretum DEI: ergo hoc non potest impediri, nisi impediatur ista illustrationes, adeoque, nisi impediatur actus primus proximus. Resp. conc. mai. dist. min. istæ illustrationes essentialiter respiciunt actum primum remotum, adæquatè acceptum. neg. min. inadæquatè acceptum. conc. min. & neg. 1^{am}, & 2^{am}. conf. Multa sunt ex parte actus primi, quæ ab actione non respiciuntur essentialiter, e. g. applicatio causæ, causæ morales &c. præsertim sunt multa, quæ actio, etiam vitalis, non respicit determinatè sumpta. Et hinc istæ illustrationes omnino sunt indifferentes, ut conferantur, vel per decretum prædefinitivum, vel per permissivum.

593. Ob. 6. Scientia media debet ex parte hypotheseos attingere totum actum primum proximum, prout est existens à parte rei: sed à parte rei est existens dependentè à decreto determinatè sumpto: ergo scientia media debet eum videre dependentem ab aliquo decreto determinatè sumpto: adeoque debet videre etiam decretum determinatè sumptum ex parte hypotheseos: quod stare non potest cum nostris principiis. Resp. dist. maj. scientia media debet attingere totum actum primum proximum quoad prædicata metaphysica, & identificata. conc. maj. quoad prædicata per accidens ei tantum convenientia. neg. mai. & conc. min. neg. conf.

Est per accidens libertati in actu primo, quod conferatur potius per decretum permissivum, quam prædefinitivum, vel vicissim: unde nullum ex his videri debet per scientiam mediam. Hinc melius explicatur hypothesis scientiæ mediæ dicendo: *Si Petrus haberet hoc auxilium, vel hanc libertatem, consentiret*; quàm dicendo: *Si daretur Petro hæc libertas, vel hoc auxilium, consentiret*: ne scilicet videatur aliquod decretum poni ex parte hypotheseos. Quamvis autem scientia media non videat decretum determinatè sumptum, tamen non est obscura, ut explicatum est num. 411.

594. Dices 1. Ponitur cit. num. exemplum suppositionis confusæ: sed ista hinc non habet locum: ergo non est paritas. prob. mi. Hic non agitur de necessitate aliqua, sed de existentia: ergo non est locus suppositioni confusæ. Resp. neg. min. ad prob. dist. ant. hic agitur de existentia absoluta. neg. ant. de conditionata tantum. conc. ant. & neg. conf. Quando enim

agitur de existentia tantum conditionata, habet locum suppositio confusa, si non quoad conditionatum, saltem quoad conditionem, seu causam, & in eo casu, quando idem conditionatum potest oriri ex variis causis, e. g. ut hæc propositio: *Si Petrus habuerit equum, equitabit*: verificetur, nullus equus, determinatè sumptus, est necessarius; quia quilibet sufficit. Quidquid autem sit, an scientia media, ex parte conditionis, respiciat gratiam in individuo determinatè sumptam, saltem non debet respicere ullum determinatè sumptum decretum; quia ad libertatem utrumque sufficit: imò scientia media etiam ex alio capite notato num. 579. neutrum videre potest. Hinc, per quale decretum Petrus gratiam habiturus sit, non est objectum scientiæ mediæ directæ, sed reflexæ: & quidem ex parte conditionati, non conditionis.

595. Dices 2. Scientia media est supercomprehensiva libertatis: ergo debet omnia ejus prædicata cognoscere. Resp. dist. conf. debet cognoscere omnia prædicata, quæ sunt cognoscibilia in linea scientiæ mediæ. conc. conf. extra eam lineam. neg. conf. cum ergo res in statu conditionato sit adhuc indifferens ad prædicata contingentia non identificata, ista non sunt tunc cognoscibilia, sed primum postea in linea scientiæ visionis.

Dices 3. Scientia media debet saltem attingere omnia prædicata identificata, adeoque omnes respectus transcendentales: sed quodlibet auxilium, vel quivis actus primus proximus habet respectum transcendentalem ad aliquod decretum DEI indeterminatè sumptum: ergo scientia media debet hunc respectum transcendentalem cognoscere: ergo etiam debet cognoscere aliquod decretum indeterminatè sumptum; quia respectus transcendentalis, saltem supercomprehensivè, cognosci non potest, si non simul terminus cognoscatur.

Resp. Posset fors dici, quod scientia media istum respectum transcendentalem jam supponat sufficienter attackum à scientia simplicis intelligentiæ; quia est veritas necessaria, quod omne ens creatum, si exiturum sit, dependeat ab aliquo decreto DEI. Si tamen contendas, hunc etiam debere cognosci à scientia media, cum ista hypotheseos comprehendat quoad prædicata identificata. Resp. 2do. omitto totum primum syllogismum, & dist. 2. conf. ergo debet cognoscere aliquod decretum, tanquam constitutivum hypotheseos. neg. conf. tanquam terminum respectum ab hypotheseos. om. conf. Ex hoc tamen non inferitur, quod decretum aliquod constituat hypotheseos: sicut nec alia, ad quæ hypotheseos dicit relationem potentis coexistere, potentis cognosci, quam dicit ad omnes homines, & Angelos &c. constituunt hypotheseos.

596. Ubi nota magnum discrimen inter hanc propositionem: *Si detur libertas per decretum prædefinitivum, vel permissivum, Petrus consentiet*: & inter hanc: *Si detur libertas, quæ debet conferri, vel per decretum prædefinitivum, vel per permissivum, consentiet*: prior enim ponit immediatè ex parte hypotheseos aliquod decretum; quia idem significat, ac: si detur collatio libertatis, vel prædefinitiva, vel permissiva: ita, ut posita sola libertate, sine prædefinitione, vel permissio-

missione, seu sine utraque, non compleretur tota hypothesis: quod admitti non potest ex dictis num. 579. Altera verò propositio libertatem solam ponit ex parte hypothesis, ita, ut si hæc sine decreto poneretur, compleret totam hypothesis, quamvis simul dicat, libertatem sine omni decreto poni non posse, eoquod decretum sit causa necessaria libertatis; unde ista propositio 2da tantum attingit decretum in obliquo, tanquam terminum ab hypothesis distinctum, sed tamen ab ea respectum ut suam causam, adeoque se tenentem ex parte actus primi remoti.

Si velles litigare, & dicere, quod etiam prior propositio plus non dicat, planè contraires longè communiori; nam & qui admittunt decretum indifferens, propositionem priorem omnes ita explicant, ut ipsa collatio auxilii, seu decretum sit constitutum hypothesis, & ex hoc volunt probare necessitatem decreti indifferens: qui autem nobiscum decretum indifferens excludunt, non admittunt illam primam propositionem; sed scientiæ mediæ tendentiam potius hanc statuunt: si Petrus habeat libertatem, vel auxilium, præcendendo à decreto, aut certè hoc non nisi in obliquo, & ut terminum ab hypothesis respectum cognoscendo. Quod si autem pertinaciter tuam opinionem velis defendere, tandem in quaestione hac vocabularia non multum lingabo, modò hoc salvum sit, quod decretum DEI non constituat hypothesis, seu conditionem scientiæ mediæ.

597. Ob. 7. DEUS potest supernaturaliter extrinsecè elevare voluntatem nostram ad actus supernaturales, quæ elevatio dicitur communitè consistere in omnipotentia DEI specialiter applicata: atqui hæc specialis applicatio debet consistere in decreto DEI, volentis supplere defectum principii intrinseci: & insuper debet constituere actum primum proximum: ergo in casu valde frequenti decretum DEI debet constituere actum primum proximum, adeoque distingui virtualiter ab alio decreto, actum primum non constituyente. Resp. neg. 1. part. min. Etiam ista applicatio non stat formaliter in decreto; sed in ipsa omnipotentia, negatione impedimenti, & actu primo proximo creato, qui in casu elevationis extrinsecæ exigit, ut omnipotentia Divina parata sit concurrere speciali modo, hoc est, supplendo defectum alterius conprincipii, ita, ut non, nisi per miraculum, hic concursus negari possit. Certè quævis illustratio supernaturalis, dum proponit vel obligationem aliquid faciendi, vel saltem complacentiam DEI de aliqua refacienda, cum sit necessariò vera, exigit omnipotentiam DEI præparatam ad concurrendum, prout pro variis circumstantiis necessarium est, sive supplendo defectum principii intrinseci, si hoc desit; sive eum non supplendo, si adit principium; aliàs non posset proponere obligationem, aut complacentiam DEI de re facienda, quæ tunc fieri non posset.

Imò in hoc casu supernaturali non videtur DEUS posse impedire omnipotentiam suam à concursu, casu, quo verè obliget, vel complacentiam suam verè per illustrationem ostendat. Si autem DEUS reverà non obligaret, sed homo tantum putaret se obligari, deberet omnipotentia saltem esse parata concurrere ad con-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

tum faciendi id, ad quod homo putaret se obligari; quia ad istum conatum ratione sui dictaminis tunc verè homo obligaretur: quamvis omnipotentia non deberet esse parata concurrere ad rem ipsam, ad quam etiam homo tunc non deberet esse liber.

Nec dicas, si homo habeat intrinsecam illustrationem &c. non fore elevationem purè extrinsecam. Resp. enim, per hanc non intelligi, quòd nihil habeatur intrinsecum (utique enim ad actum liberum, vel etiam voluntarium, debet esse intrinseca cognitio; cum nihil volitum, quin præcognitum) sed intelligi tantum, quòd principium elevans non sit intrinsecum; seu quòd defectum principii, aliàs intrinseci, hic suppleat omnipotentia extrinseca.

598. Quæres, quid fieret, si DEUS extrinsecè elevaret creaturam, e. g. hominem, ad actus plures simul liberè eliciendos. Resp. casum hunc esse miraculosum, seu supernaturalem; quia natura non exigit hanc elevationem extrinsecam: insuper, ut homo sit liber, debet cognoscere, quòd tales actus possit producere (nam libertas, & electio non dantur sine cognitione) hæc autem cognitio etiam ipsa esset indebita homini; quia esset de potestate agendi indebita, & supernaturali, adeoque supernaturalis, & quidem ordinariè Theologicè, semper saltem Philosophicè, adeoque necessariò vera. Jam dico: si elevatio daretur ad actus plures, sive diversæ speciei, sive ejusdem, deberet dari supernaturalis cognitio de potestate eos eliciendi: quæ cognitio, seu illustratio, exigeret specialem concursum omnipotentiae: atque adeò in illa illustratione posset stare specialis illa pars applicationis.

Si intes, posse fieri, ut homo tantum confusè cognoscat, se ad aliquos actus esse liberum. Resp. in tali casu tamen DEUS sciet, ad quot actus homo sit liber: & illa cognitio confusa exigit concursum ad tot actus, ad quot homo est liber. Sic etiam gratia exigit concursum DEI ad actus supernaturales juxta suam intensionem, licet nobis illa intensio incognita sit, & nos toti intensionis gratiæ ordinariè non cooperemur.

Si urgeas, saltem non implicare casum, in quo formalis applicatio omnipotentiae stet in decreto. Resp. multum te facturum, si casum afferas, in quo applicatio ista aliter explicari nequeat. Dein omiſſa possibilitate casus, dico, tunc hominem ad illum actum, vel ad ejus modum, ad quem omnipotentia formaliter applicatur per decretum, non fore liberum: neque hoc est absurdum; quia homo sæpe est liber ad unum actum, non ad alterum: vel etiam ad actum, sed non ad ejus modum, e. g. intensionem, quam non cognoscit, & ad quam e. g. in ira eum necessariò determinat effervescencia sanguinis.

ARTICULUS IX.

Solvitur objectio ultima.

599. **O**B. ultimò. Actus primus proximus liber creaturæ involvit determinationem ad individuum.

\$

um: sed hæc stat in decreto DEI ergo prob. mai. Creatura non potest omnia individua simul producere: neque potest ex infinitis possibilibus aliquod determinatè eligere: ergo non est expedita ad agendum, nisi sit determinata ad individuum. Hæc obiectio est fortè difficillima. Resp. neg. maj. quam videntur negare communiter sententiæ nostræ Patroni: & præsertim Recentior Dilinganus cit. num. 579. in suis thesibus de libertate creaturae num. 199. & seq. multis probat, quòd determinatio ad individuum non se teneat ex parte hypothese scientiæ mediæ, adeoque neque constituat actum primum proximum.

Primò; quia scientia media tamen non est obscura, nec præcisiua, etsi non videat ex parte hypothese determinationem ad individuum, ut jam ostensum num. 411. Secundò; quia scientia directiva decreti liberi non debet inter membra eligibilia unum præ altero futurum enunciare; nam scientia directiva est aliquod constitutivum actûs primi Divini liberi necessariò requisitum: ergo, si esset connexa cum uno extremo, scilicet illo individuo, tolleret libertatem illius decreti, vel electionis inter individua, ex dictis num. 578. atqui scientia directiva decreti Divini, eligentis unum individuum præ altero, est scientia media directiva, sicut scientia simplicis intelligentiæ est scientia directiva decreti, eligentis creare unam creaturam possibilem præ altera: & omnia individua actuum liberorum possibilem, & conditionatè futurorum, sunt membra à DEO eligibilia: ergo scientia media non debet unum individuum præ alio enunciare futurum: sicut neque scientia simplicis intelligentiæ unum præ alio possibili creandum enunciat. Hinc unum individuum præ alio futurum non enunciat scientia media directiva, sed reflexa, quæ non est directiva: neque etiam ad electionem ex pluribus omnino similibus indiget DEUS alia directione, quàm scientiæ simplicis intelligentiæ, & scientiæ mediæ directivæ.

600. Quare dici potest, determinationem ad individuum fieri per ipsum decretum prædefinitivum, aut permissivum, quatenus DEUS, posita scientiâ mediâ, decernit, ad hunc solum in individuo actum ex hac specie concurrere, vel hunc solum ex altera specie permittere, & ideo actum primum proximum dare: atque nolle impedire omnipotentiam suam à concursu ad unum actum ex qualibet specie, ad quam datur libertas: velle autem eam impedire ad alios actus.

Unde, sicut decretum collativum actûs primi creati, non constituit actum primum proximum liberum creaturæ, sed tantum constituit remotum, ut hucusque sæpius diximus; ita etiam decretum determinans ad individuum dici potest, non constituere actum primum proximum, sed tantum remotum. Ulteriùs, sicut creatura libera potest determinare DEUM, ut, si velit dare auxilium, vel actum primum proximum, potius det per decretum prædefinitivum, quàm permissivum, vel vicissim, ita etiam potest eundem determinare, ut det per decretum determinans ad individuum unum, vel aliquando ex eadem etiam specie plura, prout creaturam ad unum, vel plura simul producenda

vult constituere liberam: (semper tamen intra numerum finitum; cum infinitum implicet) Et hinc creatura sufficienter est libera: sicut si quis filius acceperit facultatem à patre, ut equitet in equo, quem ei famulus determinaverit, est liber ad equitandum, si potest famulum determinare, ut aliquem equum determinet: & sicut sum liber ad exeundum, quando porta est clausa, si sum liber ad eam aperiendam, scilicet sufficienter moraliter imputativè, ut dictum num. 575.

Dices 1. Creatura nihil potest agere, quia DEUM determinet ad determinandum ad individuum, sicut tamen filius potest famulo exponere iussu parentis, ut equum determinet: ergo non est paritas, nec datur in creatura moralis libertas. Resp. dist. ant. creatura nihil potest agere in statu absoluto, & reali. conc. ant. nihil potest in statu conditionato, vel objectivo. neg. ant. & conf. In statu objectivo potest creatura ponere actum in specie, hoc est, potest reddere talem actum à DEO cognoscibilem: seu potest facere, ut ipsa prævideatur actum in specie sub conditione positura.

Dices 2. Nihil potest poni tantum in specie, & indeterminatum: Resp. dist. illat. nihil potest poni physicè, & absolute. conc. ill. nihil potest poni conditionatè tantum, objectivè, vel intentionaliter. neg. ill. In statu objectivo, vel intentionaliter aliquid poni, est tantum illud reddere cognoscibile: potest autem aliquid indeterminatum reddi cognoscibile etiam respectu DEI ex num. 411. Quando autem cognoscit DEUS, quòd creatura pro jure suo electivo positura sit aliquem actum ex hac specie, determinatur per hanc scientiam, tanquam per objectivam determinationem creaturæ, ut ipse determinet ad individuum: si tamen DEUS velit ad aliquem actum ex illa specie concurrere.

601. Dices 3. Creatura, positis omnibus aliis ad agendum prærequisitis, non potest agere sine determinatione ad individuum: ergo ita se tenet ex parte actûs primi. Resp. argumentum esse simile huic. Creatura, positis omnibus aliis, non potest agere sine concursu DEI in actu secundo: ergo hic se tenet ex parte actûs primi. Repones, creaturam posse agere sine præsupposito concursu DEI in actu 2do; quia antecedenter habet totam potestatem, & potentiam determinandi DEUM ad concurrendum in actu 2do. Resp. sic etiam creaturam posse agere sine præsupposita determinatione ad individuum; quia antecedenter habet totam potestatem (quæ scilicet est hypothesis scientiæ mediæ) & simul potentiam determinandi DEUM, ut ipse determinet ad individuum.

In forma dist. ant. creatura non potest agere sine determinatione ad individuum, quæ sit constitutivum actûs primi proximi liberi. neg. ant. quæ sit tantum aliquod subsequens actum primum proximum, conditionatè prævisum. conc. ant. & neg. conf. Scilicet hæc determinatio ad individuum est quid consequens ad scientiam mediam, seu ad actum primum proximum, conditionatè prævisum, imò ad actum 2dum, conditionatè, saltem quoad speciem, prævisum; quia sequitur determinationem creaturæ, sicut prædefinitio, cui est identificata: quam.

quavis simul eodem modo, quo prædefinitio, sit prior ad scientiam visionis.

602. Dices 4. Si ergo DEUS vellet ponere omnia alia, sed nollet determinare ad individuum, quid fieret? Resp. nihil fieret, sicut nihil fieret, si DEUS poneret omnia alia, & nollet concurrere. Petes, quid dicitur deesse? Resp. negatio impimenti; quia, si DEUS non vult determinare ad individuum, sine qua determinatione creatura tam parum potest agere, quam sine concursu DEI, hoc ipso non vult eam agere: & tale decretum nolens determinare ad individuum est, vel formaliter, vel saltem realiter decretum non concurrendi; cum utique DEUS non possit velle imprudenter: vellet autem in tali casu imprudentissime concurrere ad actum indeterminatum, hoc est, ad impossibilem. Unde debet in eo casu nolle concurrere, adeoque omnipotentiam suam à concursu impedire. Hoc autem decretum impediens omnipotentiam esset utique impedimentum actus primi, & quidem, in casu DEI efficaciter nolentis, inamovibile à creatura, adeoque tollens libertatem.

Si velis ulterius tritari, & ponere casum, in quo DEUS per puram omissionem liberam non determinaret. Resp. DEUS in eo casu saltem non posset prudenter conferre actum primum proximum liberum, quem videt, absolute non posse producere actum in his circumstantiis à DEO solo positus: non dato autem actu primo proximo, utique non daretur libertas. 2. Per puram omissionem non potest impediri omnipotentia DEI à concursu; hæc enim ex essentia sua exigit esse paratam ad agendum cum libera voluntate creata expedita, absque decreto eam applicante: & pura omisio relinquit intactam totam illam exigentiam, vel preparationem, adeoque, ut illa tollatur, necessarium est positivum decretum DEI, volentis eam impedire. Cum autem DEUS imprudenter ageret in hoc casu, conferendo inutiliter actum primum proximum, & relinquendo etiam inutiliter applicatam omnipotentiam suam, debet hanc impedire, adeoque ponere decretum positivum, quod est positivum impedimentum libertatis.

603. Dices 5. Juxta nos DEUS primum determinaret ad individuum ex suppositione determinationis factæ à creatura: sed sic determinaret per actionem distinctam: ergo. Conf. Est imperceptibile, quomodo creatura determinet ad speciem, antequam DEUS determinet ad individuum: ergo. Resp. hæc omnia solvenda esse in prædefinitione; si enim DEUS actum primum proximum decernit primum post factam determinationem à creatura, (uti sit juxta nostra principia de prædefinitione) etiam videtur debere determinare per aliam actionem, & etiam modo imperceptibili. In forma neg. maj. non ex suppositione determinationis ad speciem, à creatura jam actualiter factæ, vel actualiter jam existentis, sed ex suppositione determinationis conditionatæ faciendæ, sive ex suppositione alicujus determinationis, per scientiam mediam prævisæ, seu ex suppositione prævisi per scientiam mediam consensûs, vel dissensûs, sub aliqua conditione futuri, determinat DEUS. Res hæc ita facile explicatur.

Videt DEUS ab æterno per scientiam me-

diam, quod, si Petrus hoc auxilium, vel hanc libertatem haberet, ipse aliquem consensum eliceret: ecce determinatio Petri ad speciem, conditionatè prævisæ. Tunc ab æterno pro libitu suo DEUS e. g. decernit eam libertatem, vel auxilium dare, & simul cum Petro ad unum individuum, non ad aliud, concurrere: ecce determinatio ad individuum. Postea in tempore confert Petro actualiter eam libertatem, vel auxilium, & cum ipso per eandem actionem influit: ecce determinatio, seu influxus DEI, non primum consequens, sed simultaneus, per eandem actionem. Ex his patet etiam ad confirmationem responsio.

604. Hæc ex suppositione, quod DEUS determinet ad individuum: quæ tamen sententia non est adeo certa, ut sibi quidam imaginantur. Eam negant Thomistæ omnes cum nostro Vasquez, & pluribus aliis ex nostris. Suarez ab initio eam sententiam rejicit ut non convenientem Philosophis: quamvis autem postea dicat, eam esse valde probabilem, tamen absolute nihil videtur definire. Illi, qui decreta DEI dicunt compleri per complementa extrinseca (qui sunt satis multi) sanè cum hac sententia non valde conveniunt; nam, licet fors possit utcumque dici, quod decretum, seu volitio DEI, etiam quatenus intrinseca DEO, determinet ad individuum, tamen ipsa determinatio, vel exigentia hujus potius, quam alterius individui, non potest in hac sententia identificari volitioni, quatenus intrinseca DEO; cum eatenus sit penitus indifferens: sed debet ea exigentia, vel determinatio stare in complemento creato, adeoque ultima formalis determinatio debet fieri à creatura.

Sed nec rationes pro hac sententia sunt invincibiles; nam, si dicatur, in actu primo proximo creato semper inveniri aliquam entitatem creatam (qualiscunque tandem sit) quæ sit naturaliter compossibilis tantum cum uno individuo, & aliâ ejusdem speciei excludat, ruunt omnia argumenta, ut patet consideranti. Et fortè potest dici, quod talis entitas sit duratio causæ liberæ, ad quam producendam, cum DEUS etiam debeat concurrere, posset ipse ad hunc respectum eam determinare. Nec dicas, durationem esse identificatam cum actione productiva rei; hoc enim à plurimis negatur, & in actione creativa, vel effectibus essentialiter affixis suis causis, non potest admitti; cum actio sit identificata cum ipso effectu; hic autem semper sit indifferens ad durandum pro omni instanti, & indifferens ad omnia instantia, neque possit se ipsum determinare ad instans sequens. Neque gratis fingetur hic respectus essentialis in aliquo ente creato, si absque eo deberet admitti novum mysterium maximum in DEO, unum saltem, vel juxta alios plurima, itemque unum, vel plura decreta, antecedentia scientiam mediam &c. ad hæc enim evitanda utique posset admitti talis respectus; cum ob non majores rationes admittantur alibi modi, qui etiam habent essentialem respectum ad individua singularia. Ego certè, si conclusio de decreto virtualiter indivisibili aliter stare non posset, citius talem respectum admittendum existimarem, quam ei conclusioni contradicendum.

605. Obijciuntur tandem aliquæ propositiones ab A. R. P. Carolo Noyelle Generali nostro proscriptæ anno 1682. 26. sept. quasi ex vi nostræ doctrinæ necessariò admittendæ sint. Extant apud Gormaz de DEO num. 877. sũntque sequentes. Prima, quæ huc non pertinet, ab Adversariis omiſſa est. Secunda est: *Dum sit consensus bonus, applicatur omnipotentia salva libertate per prædefinitionem efficacem consensus absque ullo decreto indifferenti*: & talis prædefinitio non est consequens, sed antecedens consensum. Tertia. *Hujusmodi prædefinitio omnipotentie applicativa non est necessitas physica, necessitans voluntatem ad consensum: sed solum logicè inferens, quòd consentiet liberè*: & relinquit intactam indifferentiam physicam voluntatis, ex vi causarum proximarum potentis physice facere dissensum, & per illum impedire consensum, & prædictam necessitatem logicam, quæ dicitur consequentia. Quarta. *Prædicta prædefinitio efficaciter volens consensum, & efficaciter nolens dissensum, est sufficiens applicatio omnipotentie ad dissensum*. Quinta. *Quamvis, dum sit consensus prædefinitus, non sit decretum indifferens omnipotentie applicativum, est tamen in voluntate sic constituta per hæc principia undecunque provenientia potestas faciendi, quòd esset (puta decretum indifferens) pro casu, quo ipsa dissentiret*. Sexta. *Implicat absolute decretum applicativum omnipotentie ad operationes liberas honestas esse indifferens: sed necessariò debet esse prædefinitio DEI efficax*.

His addendæ sunt quatuor propositiones proscriptæ ab A. R. P. N. Michaële Angelo Tamburino anno 1706. 7. Augusti. Prima. *Quòd DEUS voluntate (seu decreto) efficaci, & absoluta, prædefiniat immediate, & determinatè ad unum omnes, & singulos actus, seu effectus causarum secundarum*. Secunda. *Quòd hæc prædefinitio sit omnino necessaria causis secundis ad agendum*. Tertia. *Quòd nulla in DEO sit voluntas proprie indifferens, nulla inefficax*. Quarta. *Quòd reprobis DEUS non velit salutem ipsam in se, sed in mediis tantum. & adduntur hæc verba: Nec excusatur hoc ultimum per adhibitam distinctionem vulgarem voluntatis signi, & beneplaciti; cum, licet hæc distinctio in se legitima sit, & à D. Thoma, & antiquioribus adhibita, tamen ad hanc propositionem accomodari non possit, nisi per abusum, & sensu planè alieno*.

606. Verùm hæc propositiones non sequuntur ex nostra doctrina, ut patebit consideranti sequentia. Primò. Decretum nostrum indivisibile tantum est prædefinitivum actuum bonorum: malorum autem est tantum permissivum; quia DEUS malos actus non intendit, nec in iis complacentiam habet; & hinc non datur prædefinitio, quæ omnes actus bonos, & malos causarum secundarum decernat. 2dò. Hæc prædefinitio universalis tam actuum malorum, quam bonorum, cum impossibilis sit, non est necessaria causis secundis ad agendum. Sed neque alia prædefinitio, communiter admissa, est necessaria causis secundis ad agendum; tum, quia ad malè agendum non potest dari prædefinitio: tum quia etiam ad bene agendum non est necessaria prædefinitio, necessitate se tenente ex parte causarum secundarum; sed ad summum necessitate se tenente ex parte DEI; nam modò causæ secundæ haberent actum primum proxi-

um, per quaecunque decretum, esset eis consultum: at verò, cum DEUS, si velit conferre actum primum in ordine ad actum secundum bonum, quem per scientiam mediam vidit conditionatè futurum, videatur non posse talem actum primum conferre, nisi ex affectu ad bonum, hoc ipso etiam videretur non posse eum actum primum conferre, nisi per prædefinitionem; nam ipsum decretum conferendi actum primum ex tali affectu est ipsissima prædefinitio: quare videtur esse aliqua necessitas ex parte DEI, ut ad bene agendum detur prædefinitio.

3tò. Ne admittatur tertia propositio proscripta inter posteriores, sufficit, si doceatur, quòd aliqua sit in DEO voluntas indifferens: nec debet ubique in ordine ad actus omnes liberos adstrui voluntas strictissime indifferens. Sic rescriplere Revisores Romani, ita testantibus sæpius citatis thesibus Dilinganis num. 252. Voluntas autem legislativa, formaliter sumpta, in DEO est indifferens, & conjungibilis cum utroque, scilicet cum actu præcepto, vel ejus omiſſione: & respectu plurimorum est inefficax; sicut etiam respectu multorum est inefficax effectivè voluntas omnes salvandi. Rursus qualibet voluntas DEI, seu prædefinitiva, seu permissiva, est indifferens, ut ait Sagara, non quidem indifferentiæ conjungibilitatis cum utroque, sed tamen indifferentiæ impedibilitatis. 4. DEUS etiam in nostra sententia vult sincerè reprobis salutem ipsam in se ipsa, & non tantum in mediis, ut à n. 570. explicatum.

4tò. Propositiones prohibita anno 1682 citatæ à P. Gormaz de DEO num. 877. loquuntur de prædefinitione efficaci antecedente consensum, adeoque etiam scientiam mediam, qualem prædefinitionem non admittimus. Paret hoc clarè ex propositione 2da, quæ aperte loquitur de prædefinitione antecedente consensum. 3tia, & 4ta per particulas *hujusmodi*, prædicta: referunt se ad prædefinitionem in 2da propositione assertam. 5ta, & 6ta explicari possunt de eadem prædefinitione; quia loquuntur in eodem contextu sine ulla distinctione: cui rationi accedit, quòd prohibitiones odiosæ sint strictæ expositionis. 6ta etiam ad nos non attinet; quia juxta nos non est in potestate voluntatis faciendi, ut detur decretum indifferens; quia vel hoc, in sensu adversariorum acceptum, est impossibile: vel omiſſo, quòd possibile sit, non potest voluntas facere, ut ipsum detur: sed tantum, ut, si DEUS velit aliquid ponere, ponat potiùs prædefinitivum, quam permissivum, vel vicissim. Ad 7timam resp. Nullum decretum, consequenter nec prædefinitivum, est applicatio formalis omnipotentie: quamvis non implicet, quòd decretum, causaliter applicativum omnipotentie, sit indifferens, non quidem indifferentiæ conjungibilitatis, sed indifferentiæ impedibilitatis, quæ æquè servat intactam libertatem creatam: vel indifferentiæ aliâ; quia e. g. realiter est simul voluntas legislativa, de qua supra.

607. Tandem addo, sententiam nostram de decreto virtualiter indivisibili, & applicatione omnipotentie in sensu nostro exposita, esse traditam post prohibitiones istorum Generalium à pluribus nostræ Societatis Doctoribus, e. g. Sagara,

Sagara, ac aliis, scientibus Generalibus. Sed & Munificia primum suam lucubrationem edidit anno 1687. & quidem in Arragonia, ad quam tamen Provinciam prohibitio anni 1682. primò erat directa, teste P. Gormaz. Imò in *Thibibus Dilinganis de libertate creata h. 251.* dicitur, potior, & præstantiorem partem Auctorum nostram hanc sententiam tenere.

Adde, quòd recentissimè nostri Revifores Romani in sua censura citata num. 581. manifestè supponant, quosdam nostrorum sententiam de decreto, etiam virtualiter indivisibili, tradere; quin vel minimè eam suggillant, sed potius disparitatem ostendant inter hanc, & sententiam ab iis rejectam: ut adeò credibile non sit, nostram opinionem quidquam cum propositionibus illis, à Generalibus nostris prohibitis, habere commune.

QUÆSTIO II.

De Providentia DEI in genere.

ARTICULUS I.

Quid sit Providentia, & an detur.

608. **P**rovidentia, ut habet S. Thomas 1. part. quæst. 22. art. 1. in corp. est Ratio ordinandorum in finem.

& hinc S. Doctor providentiam videtur statuere primariò in actu intellectus, quamvis loco cit. ad 3. admitat, quòd præsupponat voluntatem finis. S. Damascenus autem l. 2. de fide orthodoxa cap. 29. scribit: *Providentia est voluntas DEI, per quam res omnes aptè, congruentèrque gubernantur*: quibus verbis videtur providentiam constituere in actu voluntatis. Hunc sequitur S. Bonaventura, Scotus, & alii. Divisi sunt ergo Authores: quidam providentiam statuunt in actu intellectus, alii in actu voluntatis. Fortè optimè dicitur cum Gormaz, & aliis, providentiam constitutivè involvere utrumque actum; sic enim conciliantur SS. PP. quorum aliqui providentiam ad intellectum, alii ad voluntatem revocare videntur: præsertim autem sic consentitur S. Augustino, qui providentiam constituit in utroque actu; nam cap. 14. de bono perseverantia, ait, prædestinationem, quæ est primaria species providentiæ, esse præscientiam, & præparationem beneficiorum: quarum prima ad intellectum, altera ad voluntatem spectat. Quinam autem actus sit præcipuus, vel veniat in recto, non videtur multum referre; sive enim dicatur ratio ordinandorum cum decreto exequendi, sive decretum exequendi rationem ordinis, utrumque sat bene dicitur. Gormaz de DEO num. 837. ait, providentiam posse considerari, vel ut prudentem, & sic primariò stare in actu intellectus: vel ut liberam, & sic primariò stare in actu voluntatis. Idem putat etiam non male providentiam sic definiri: *Prudens, & libera dispositio DEI, per media proportionata dirigens creaturas ad suum finem.*

609. Dico. Datur in DEO providentia. Constat hoc ex fide, & ratione; nam in primis Sap. 8. vers. 1. dicitur de DEO: *Attingit ergo à*

sine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. item cap. 12. v. 13. *Non enim est alius DEUS, quam tu, cui cura est de omnibus.* & cap. 14. vers. 3. *Tua autem Pater providentia gubernat.* quin Matth. 6. Christus Dominus fuscè ostendit providentiam DEI circa omnia, etiam minimas volucres, & inanimas flores. Ratio etiam clara est. DEUS habet de omnibus comprehensivam, & prudentissimam notitiam, simulque omnipotentiam, cui omnes creaturæ subjectissimæ sunt: insuper habet voluntatem liberrimam creandi, conservandi, ordinandi ad suos fines omnia: atque etiam actu hoc facit; ergo habet providentiam. Hinc rectè Clemens Alexandrinus l. 5. Stromat. sub initium ait: *Sunt etiam quædam quæstiones dignæ, quæ puniuntur, cujusmodi est quærendo probationes, an sit providentia.* Hinc Epicurus pessimè audit, quòd putaverit, beatitudinem DEI stare in eo, quòd non habeat curam ullius rei. Equidem DEUS est sine sollicitudine anxia: at non est sine cura genericè accepta, seu sine providentia.

610. Providentia alià dicitur *physica*, alià *moralis*. Istà diriguntur creaturæ rationales: alterà reliquæ. Moralis subdividitur in naturalem, & supernaturalem. *Naturalis* est, qua DEUS dirigit creaturam rationalem ad fines naturales. *Supernaturalis*, qua dirigit eandem ad finem supernaturalem. Supernaturalis alià est *communis*, seu *sufficientia*, qua DEUS omnibus dat media sufficientia ad salutem: alià est *peculiaris*, & *efficacia*, qua DEUS dat electis media efficacia. Item alià est *providentia salvandorum*, & dicitur *prædestinatio*: altera *reprobatorum*, & dicitur *reprobatio*. Hæc tamen ultima non ita accipienda est, ac si DEUS ex sua determinatione dirigeret homines ad infernum: sed tantum in hoc sensu, quòd DEUS habeat decretum reprobativum aliquorum hominum, suppositis eorum peccatis.

611. Quæri hîc etiam solet, an providentia DEI semper assequatur suos fines: & respondent nostri communissimè, quòd assequatur quidem semper finem suum universalem, non verò omnes fines particulares. ita S. Thomas quæst. 6. de veritate (que est de prædestinatione) art. 3. in corp. dicens: *Nihil potest deficere à generali fine providentiæ, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari fine.* Finis universalis providentiæ est gloria DEI, relucens ex eo, quòd DEUS tanquam causa prima apertè gubernet causas secundas, iisque provideat de mediis proportionatis, quibus unaquæque possit obtinere suum finem, nisi impediatur à causis secundis aliis, quas DEUS ut provisor universalis non tenetur impedire: vel nisi ipsamet nolit liberè finem suum assequi: & hunc finem, ut patet, DEUS semper assequitur. Finis particularis providentiæ est ille, quem DEUS specialiter per hæc media intendit, e.g. per gratias supernaturales conversionem peccatoris: quem tamen sæpius non assequitur, non ex defectu, vel determinatione sua, sed ex defectu creaturæ.

612. Quando autem S. Augustinus ait, creaturam non posse vincere voluntatem DEI, non vult dicere, quòd omne, quod DEUS, vel ejus providentia, quomodocunque vult, creatura debeat facere (sic enim non esset libera) sed tantum